NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM. WYDANIE II.

Rok X. **Kraków, środa 4 maja 1927** **Nr. 114**

NOWY DZIENNIK

Adres … ministracji: Kraków, ul. Orzeszkowej 7.
Numer t … – Konto czekowe P. K. O. w Krakowie 400.630.
N… **…ółki Wydawniczej „NOWY DZIENNIK".**
Wszelkie … …aty należy nadsyłać wprost do Administracji.
Ko… …y przesłane redakcji nie będą uwzględnione.
Rękopisó… …kcja nie zwraca. Za inseraty redakcja nie odpowiada.
Redakto… …aczelny przyjmuje od godz. 12 do 1 w południe.

Cena numeru
20
groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincji mies. Zł. 5'00 kwart. Zł. 15'00
w Krakowie z odnoszen. do domu „ „ 5'20 „ „ 15'60
Na prowincji z przesyłką poczt. „ „ 5'60 „ „ 16'80
Zagranica z przesyłką pocztową „ „ 9'00 „ „ 27'00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0'15, wiersz milimetr. 1-szp. Zł. 0'20, nadesłane Zł. 0'60, wiersz milim. 1-szp. w tekście Zł. 0'85, wiersz milim. 1-szp. na 1-ej stronie Zł. 1'—, gratulacje Zł. 10, inseraty zamiejscowe o 50%, zagranicz. o 100% droższe.

Drugi etap rewolucji chińskiej

Kraków, 3 maja.

(b) Wystąpienie Czang Kaj Szeka przeciwko bolszewikom oznacza zasadniczy zwrot w rewolucji chińskiej. Ten właśnie moment miał na myśli Stalin, kiedy w swym referacie przeznaczonym dla centralnego komitetu partji komunistycznej mówił o początku „drugiego etapu rewolucji chińskiej". Pierwszy jej etap to podział Chin na dwa wrogie obozy: Północ pod dowództwem marszałka Czang Tso Lina, władcy Mandżurji, i południowy Kanton, pozostający pod wpływem rewolucyjnego ruchu narodowego, zainicjowanego przez Sun Jat Sena a kierowanego przez organizację Kuomintang. Naczelnikiem wojsk Kuomintangu był generał Czang Kaj Szek. W ten sposób wypadki na terenie chińskim rozgrywały się militarnie między Czang Tso Linem, wodzem północy, a Czang Kaj Szekiem, wodzem rewolucyjno-narodowego południa. Już wówczas rozgrywała się jednak w łonie Kuomintangu walka między zwolennikami bolszewizmu z jednej, a nacjonalistami, którzy wobec Borodina i innych doradców sowieckich zachowywali się negatywnie, lub w najlepszym razie z daleko idącą rezerwą — z drugiej strony. Wiadomo, że już wówczas wódz armji kantońskiej Czang Kaj Szek stał po stronie umiarkowanych. Kiedy wkońcu doszło do kroków decydujących, kiedy Czang Kaj Szek zdobył Szanghaj, a bolszewicy oczekiwali, że zajmie również okopane i odrutowane koncesje państw europejskich w Szanghaju — wówczas Czang Kaj Szek musiał nareszcie puścić farbę. I oto okazało się, że wódz armji kantońskiej zamiast zająć koncesje europejskie, ruszył na Nankin, zrywając temsamem z Kuo Min Tangiem.

W tej chwili odmieniła się zasadniczo sytuacja rewolucji chińskiej, gdyż zamiast dotychczasowych dwóch stron wzajemnie się zwalczających — Północy pozostającej pod wpływem Japonji i rewolucyjnego południa — stanęły przeciw sobie trzy fronty: Północ, Czang Kaj Szek i bolszewicy.

W oczach bolszewizmu rosyjskiego wygląda ten rozwój wypadków następująco: Dla pierwszego etapu rewolucji chińskiej — wywodził Stalin — była charakterystyczną zgodna współpraca sił komunistycznych i nacjonalistycznych. Była to więc rewolucja zjednoczonego, ogólnonarodowego frontu chińskiego. Zdaniem Stalina, burżuazja popierała rewolucję dlatego, że chciała ją wykorzystać dla swych celów. Przewrót Czang Kaj Szeka oznacza przeto odsunięcie się burżuazji chińskiej od rewolucji. Obecnie działać przeto będą w Chinach południowych dwa obozy, dwa rządy, dwie armje, a mianowicie ośrodek rewolucji w Hankau i ośrodek kontrrewolucji w Nankinie.

Tak wygląda sytuacja w oświetleniu bolszewickiem. Objektywnie rzecz biorąc, nie można bynajmniej stanowiska Czang Kaj Szeka nazywać kontrrewolucją w znaczeniu politycznej i społecznej reakcji. Bolszewicy obrzucają Czang Kaj Szeka mianem zdrajcy i imputują mu tesame motywy, które znaleść można u większości generałów chińskich, tj. przekupstwo i pozostawanie na żołdzie czynników obcych. Chwilowo atoli niema żadnych danych po temu, ażeby Czang Kaj Szeka podejrzywać o sprzenie wierzenie się dawnym ideałom rewolucyjno-narodowym Kuo Min Tangu. Faktem jedynie jest, że Czang Kaj Szek odpadł obecnie już całkiem jawnie od bolszewizmu. A bolszewizm i narodowy ruch chiński, to nie są bynajmniej rzeczy identyczne. Istota problemu tkwi właśnie w tem, że dotychczas chiński ruch narodowy nie miał na tyle siły, ażeby się usamodzielnić wobec swoich — z pewnością nie bezinteresownych — przyjaciół sowieckich. Ostatnio jednak doszedł rozwój wypadków do tego stopnia, że rozdział ten stał się aktualnym. Trzy więc siły stoją obecnie naprzeciw siebie w Chinach i między temi trzema siłami potoczy się dalsza walka.

Jak ta walka się ukształtuje, jak długo potrwa i kto z niej wyjdzie zwycięsko — tego naturalnie dziś przewidzieć jeszcze nie można. Lloyd George ogłosił ostatnio artykuł, w którym — na podstawie dość zresztą nieautentycznych infromacyj — wyraża przemawiające na ogół do przekonania przypuszczenie, iż rozwój Chin pójdzie po linji bojowników o wolność i niezawisłość narodową, tj. po linji reprezentowanej przez Czang Kaj Szeka. Ciekawem jest że minister spraw zagranicznych rządu kantońskiego dr Eugeniusz Czen, ma również należeć do obozu umiarkowanych, a tylko terror bolszewicki w Hankau nie pozwala mu narazie przejść na stronę Czang Kaj Szeka.

W każdym razie zanosi się na walkę bardzo długą i uciążliwą. W tej walce państwa europejskie a przedewszystkiem Anglja dążą przedewszystkiem do zlikwidowania bolszewickiego rządu w Hankau. Potem dopiero musiałaby

Europa wybrać między narodowym rządem w Nankinie, a ekspozyturą wpływów japońskich w Pekinie (Czang Tso Lin). Co się tyczy Rosji sowieckiej, to sfery oficjalne ze Stalinem na czele wypowiadają się obecnie — robiąc aus der Not eine Tugend — przeciw sztucznemu przyspieszaniu tempa walki w Chinach, opozycja natomiast z Radkiem na czele domaga się bezzwłocznego tworzenia w Chinach rad robotniczo-włościańskich i dokonania przewrotu bolszewickiego już w chwili obecnej. „Zdrada“ Czang Kai Szeka pogorszyła znacznie sytuację bolszewicką w Chinach, zwłaszcza, że już poprzednio znana rewizja poselstwa sowieckiego w Pekinie podorwała mocno autorytet Rosji w Państwie Niebieskiem.

U progu drugiego etapu rewolucji chińskiej zagadnienie Chin przedstawia się więc nadal tajemniczo, choć przypuszczać można, że z chaosu tej rewolucji wyjdą Chiny narodowo wyzwolone i skonsolidowane wewnętrznie na kształt dzisiejszej Japonji. Do tego czasu krwawić jednak będzie jeszcze długo lud chiński, a zainteresowane w Chinach czynniki polityczne mieć będą niejeden jeszcze ciężki orzech do zgryzienia.

Doniosłe narady w sprawie pożyczki

(Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa, 2 5. Sin. Dziś przedpołudniem odbył p. wicepremjer Bartel konferencję z ministrem skarbu Czechowiczem. Na konferencji omówił wynik posiedzenia rady finansowej, której najważniejszym sukcesem jest jak wiadomo, jednomyślne i jednogłośne uznanie konieczności zaciągnięcia pożyczki.

Warszawa, 2. 5. Sin. Pełnomocnicy bankierów amerykańskich, z którymi umawiano sprawę pożyczki, nadesłali dziś na ręce wiceprezesa Banku Polskiego Młynarskiego ważną depeszę, dotyczącą pożyczki. W związku z tem, jak się dowiadujemy, p. Młynarski w dniach najbliższych ma wyjechać do Paryża. Ostateczna decyzja zależy od uchwały konferencji ministrów, która odbędzie się na Zamku.

We środę odbędzie się posiedzenie komitetu ekonomicznego rady ministrów, w piątek zaś posiedznie pełnej rady ministrów, na którem zapadnie odpowiednia decyzja.

Min. oświaty p. Dobrucki o odroczeniu

wyborów do kahału lwowskiego

„Rząd wierzy w szczęśliwą gwiazdę sjonistów.“

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 2. 5. Sin. Dziś został przyjęty przez ministra oświaty Dobruckiego poseł dr. **Reich**, który przedstawił p. ministrowi sytuację wytworzoną wskutek zaniechania w ostatniej chwili wyborów do kahału we Lwowie.

W odpowiedzi p. minister oświadczył, że inicjatywa odroczenia wyborów wyszła od niego bezpośrednio, p. minister uważał bowiem, że urządzanie wyborów dwa razy byłoby bezsensowne. Ze stronnictwami p. minister nie rokował, albowiem rząd trzyma się zasady czynów, a nie rokowań. Dalej zaznaczył p. minister, że naczelnik wydziału p. Adalberg postąpił niewłaściwie, jeżeli istotnie w tej sprawie się z kimś porozumiewał. Niema mowy o wywarciu presji z czyjejś strony. Niema mowy — jak to opowiadają we Lwowie o tem, jakoby rząd uległ wpływom Agudy. Minister przyznaje, że rząd liczy się jednak poważnie z opinją sjonistyczną, gdyż wierzy w szczęśliwą gwiazdę sjonistów. W dalszym ciągu wspomniał p. minister, że otrzymał cały szereg depesz z podziękowaniem za odroczenie wyborów i przytoczył depeszę **rabinów z Nowego Sącza**, przyczem podkreślił, że lepiejby zrobili rabini, gdyby pieniądze wydane na telegramy oddali na szkoły zawodowe. Minister wierzy, że rozporządzenie o rozciągnięciu dekretu Piłsudskiego na Małopolskę wschodnią zostanie załatwione jeszcze w ciągu 2—3 tygodni na radzie ministrów i wybory nastąpią **przed październikiem**, przyczem te gminy, które nie zechcą dokonać wyborów w terminie, zostaną zmuszone do tego pod specjalnym rygorem. Wkońcu zapewnił p. minister, że rząd nie ma żadnych zastrzeżeń w stosunku do ruchu narodowo-żydowskiego. Dowodem tego fakt, że dziś dopiero podpisał p. minister rozporządzenie o prawie publiczności dla gimnazjum żydowskiego w Stanisławowie i że ma zamiar ustanowić wizytatora dla żydowskich szkół średnich.

8 tysięcy dolarów wygrał los nr. 305·090

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 2 5. Sin. Dziś, w pierwszym dniu ciągnienia dolarówek zostały wylosowane następujące numery: **8 tysięcy dolarów — na nr 305.090**, 3 tysiące dolarów — na nr. 962786, tysiąc dolarów — na nr. 118144, 750065, 702835, 532797, 052233, pięset dolarów — na nr. 442416, 776056, 489181, 315765, 605803, 954251, 310317, 477952, 646850, 901024.

Partja Pracy urzeczywistni deklarację Balfoura

Wywiad z Mac Donaldem.

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Nowy Jork. 2. 5. ŻAT. W rozmowie z przedstawicielem ŻAT-icznej oświadczył Macdonald: **Deklaracja Balfoura będzie urzeczywistniona przez angielską Partję Pracy, gdy ta obejmie władzę**, jako stronnictwo rządowe. Zwiedziłem Palestynę i jestem bardzo zadowolony z tego, co widziałem. Angielska partja pracy nie zajęła oficjalnego stanowiska w sprawie żydowskiej Palestyny, jako żydowskiej siedziby narodowej, ale co do mnie, jestem osobiście zwolennikiem deklaracji Balfoura i będę czynił starania, aby była ona urzeczywistniona we właściwym duchu.

Na pytanie, czy Partja Pracy zwycięży przy następnych wyborach, odpowiedział Macdonald, że chociaż nie lubi bawić się w proroctwa, to jednak jest pewnym, że Partja Pracy znowu zajmie dominujące stanowisko w Anglji i że opinja publiczna jest po jej stronie.

Na pytanie w sprawie otwarcia wrót Anglji dla emigracji, odpowiedział Macdonald, że sprawa wolnej imigracji do Anglji, zależy wyłącznie od sytuacji wewnątrz kraju. Gdy będzie rozstrzygnięta kwestja bezrobocia w Anglji, sprawa otwarcia kraju dla emigracji będzie rozwiązana sama przez się

KRONIKA LWOWSKA

Telefonem od naszego korespondenta.

Pożyczka dla Lwowa

Lwów, 2 maja. (O) Z Wiednia nadeszła **dziś** do Lwowa wiadomość, że sfinalizowano **tam** pertraktacje, które toczyły się między **jednym** z wielkich banków wiedeńskich a tutejszą **radą** miejską. Chodziło o pożyczkę w **wysokości** 2 miljonów dolarów na rozbudowę **miasta. Jak** się dowiadujemy, bank zgodził się **na tę pożyczkę.**

Zakazany odczyt gen. Sikorskiego

Dziś wieczór miał dowódca O. K. Lwów, **generał** Sikorski wygłosić odczyt w sali **tutejszego** teatru. W ostatniej chwili nadszedł **rozkaz** z ministerstwa spraw wojskowych, **zabraniający** odbycia tego odczytu.

Morderstwo w Przemyślu

Z Przemyśla donoszą: Niejaka Helena Rywalska zamordowała wczoraj swego byłego narzeczonego, Aleksandra Łaszczewskiego. Po dokonaniu morderstwa Rywalska udała się do komisarjatu policji i doniosła o dokonanym czynie, którego powodem był zawód miłosny.

Pożar w Oleszycach

W Oleszycach, powiat Lubaczów, wybuchł wielki pożar, w czasie któreog spłonęło ogółem 17 gospodarstw, 12 stodół i 6 stajen. 23 rodzin zostało bez dachu nad głową.

Ważne uzupełnienie w ustawie o Trade-Unionach

Lokaut powszechny ma być zakazany

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Londyn, 2 V. (L) Rząd angielski postanowił wnieść do projektu ustawy w sprawie Trade Unionów poprawkę uznającą powszechny lokaut pracodawców za nielegalny. Jak wiadomo projekt ustawy będzie dyskutowany w izbie gmin w 2 czytaniu w przyszłym tygodniu.

Rokowania w sprawie kolei bagdadzkiej

zerwane

Londyn, 2 5. PAT. Dzienniki donoszą z Konstantynopola, że rokowania w sprawie zakupu bagdadzkiej linji kolejowej zostały zerwane. Delegacja niemiecka powróciła do Berlina.

Aresztowania działaczy lewicowych w Francji

Paryż, 2 5. PAT. Członek Komitetu centralnego Partji Komunistycznej Delebelle aresztowany został pod zarzutem fałszerstwa banknotów i puszczania ich w obieg.

* * *

Lille, 2 5. PAT. Wczoraj popołudniu z rozkazu ministra spraw wewnętrznych aresztowany został sekretarz generalny Konfederacji Pracy Monmousseau, na którym ciąży kara 4 miesięcznego więzienia nałożonego na niego przez rząd za prowokacje w wojsku i nieposłuszeństwo wobec przełożonych.

Nowy następca tronu w Hiszpanji

Londyn. 2. 5. PAT. „Daily Express“ podaje pogłoskę, jakoby król Alfons Hiszpański w porozumieniu z Primo de Riverą miał wyznaczyć na domniemanego następcę tronu trzeciego z kolei syna swojego infanta Juana Carlosa. Decyzja ta spowodowana jest podobno słabym stanem zdrowia dwóch starszych synów.

Hachszarah chalucith

Z okazji Zjazdu Ezry Chalucowej Małopolski we Lwowie.

Nie trzeba szeroko uzasadniać, że dotychczasowe metody rolnej hachszary chalucowej mijają się z celem, że praca kilkumiesięczna w warunkach materjalnych i kulturalnych bezrolnego robotnika folwarcznego, nie przygotuje nam elementu chalucowego, który jako typ ma stanowić najskrajniejsze przeciwieństwo Żyda galuthowego. Chaluc ma ukochać pracę rolną jako swój codzienny zawód, dający chleb przez całe życie, ma w sobie zgłębić i rozwinąć wszystkie wartości kulturalne i duchowość żydostwa i ma się uzdolnić do życia w kwucy czy kibucu palestyńskim.

Każdy, kto choćby na czas krótki zetknął się z pracą folwarczną w ogólności, a chaluców w szczególności, przyzna, że nie spełnia ona żadnego z powyższych postulatów, ba, pozostaje z niemi w skrajnej nieraz sprzeczności.

Ten system hachszarah wywołuje bowiem apatję i niechęć dla zawodu rolnego — w miejsce postulowanego umiłowania tegoż, uniemożliwia wszelką pracę kulturalną, ogólną czy judaistyczną. Praca folwarczna nie jest w stanie nauczyć chaluców rolnictwa, ani też nie utrzymuje ich w atmosferze poczucia solidarnej odpowiedzialności za całość gospodarstwa i za jego poszczególne gałęzi, nie wytwarza życia kwucowego, działa więc antyspołecznie.

Z tych to względów, mimo stosunkowej taniości tego rodzaju hachszary i mimo możliwości przeprowadzenia jej na większą skalę, — nie przedstawia ona dla nas istotnego znaczenia. Trzeba tu nam oglądnąć się za innemi metodami, pewniej nas do celu prowadzącemi; musimy stworzyć szereg placówek, możliwie w sąsiedztwie centrów życia żydowskiego i chalucowego, w których panowałaby atmosfera życia i pracy kibuców palestyńskich. Takie gospodarstwa jedynie mogą być pozbawione swych braków, cechujących hachszarę folwarczną, tylko one mogą nam przygotować pełnych pionierów, przygotowanych zawodowo i kulturalnie, ideowo i społecznie do życia chalucowego w Erec. Tylko takie gospodarstwa są owym złotym pomostem, prowadzącym od galuthowego młodzieńca żydowskiego do świadomego swych zadań i dumnego robotnika Żyda.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że stworzenie sieci takich gospodarstw, to zadanie ciężkie, powolne i bardzo kosztowne, że dopiero powstanie większej liczby takich gospodarstw umożliwi pełne zrealizowanie naszych zamierzeń. Wymaga to dłuższego okresu czasu, w ciągu którego zmuszeni będziemy posługiwać się dotychczasowemi drogami hachszary chalucowej, mimo, że uznajemy małą ich wartość. Pomimo tego wszystkiego jednak musimy pójść po tej drodze i to możliwie najszybszymi krokami. Mamy bowiem to najgłębsze przeświadczenie, że droga ta zaprowadzi nas do celu i to tem rychlej, im większy będzie nasz wysiłek, a więc i nasz marsz.

Jedną z placówek przedstawiających pierwszorzędne znaczenie ze względu na nasze potrzeby sta nowi Ferma ogrodnicza w Cichym Kąciku. Jest to gospodarstwo położone w odległości 2 1/2 km. na zachód od Rynku Głównego w Krakowie, o obszarze 8 morgów wraz z budynkami, wszystko nadają ce się pod uprawę warzywa. Fermę objęliśmy w stanie zupełnego zaniedbania, będącego rezultatem wieloletniej, fatalnej gospodarki poprzedniego kierownictwa. Obecnie po kilkumiesięcznem prowadzeniu fermy przez członków centrali Ezry Chalucowej za chodniej Małopolski da się stwierdzić daleko idący postęp. Na fermie pracuje 25 ludzi z następujących miast: z Krakowa, Rzeszowa, Jarosławia, Tarnowa, Gorlic, Nowego Sącza, Wieliczki i Turki. Co się tyczy budżetu fermy, to w ciągu bieżącego roku będzie my gospodarować deficytowo. Zamierzamy wiele wkładać w gospodarstwo na zwiększenie liczby żywego inwentarza w pierwszym rzędzie krów, drobiu, zakupno ulów itp. Dotychczas liczba okien inspektowych (dochodzi do 100), ponadto inwentarz żywy, na który się składają: 3 krowy, 2 konie, cielę i 2 kozy oraz drób w liczbie około 150 sztuk, jakoteż inwentarz martwy, muszą być zwiększone w dwójnasób. Ponadto zamierzamy w ciągu najbliższej jesieni wybudować cieplarnię, któraby stanowiła pod stawę dla rozwoju kwieciarstwa i warzywnictwa wczesnego, oraz barak mieszkalny dla ludzi. Wkońcu chcielibyśmy zakupić część obszaru dzierżawionego dotąd i dzierżawić dalszych 17 morgów przyległych do naszego gospodarstwa.

W ten sposób skupilibyśmy w swych rękach 25 morgów pod warzywa, co przy uwzględnieniu bliskości miasta i dobrego zbytu na warzywa, oraz znacznego wzrostu gałęzi mleczarskiej, hodowli drobiu i kwieciarstwa może poczęwszy do przyszłego roku dać miejsce pracy dla conajmniej 50 chaluców. Na zimę zamierzamy stworzyć warsztaty: stolarski, ślusarski i szycia. W ten sposób przez odpowiednie rozbudowanie i unormowanie jego dochodowości do prowadzilibyśmy do stanu, w którym gospodarstwo mogłoby dać pracę i wyżywić pewną około 50 ludzi obejmującą grupę chaluców.

Od nas samych zależeć będzie, czy zwiększymy tę, względami gospodarczemi ograniczoną liczbę i dobrowolnie zdecydujemy się na pokrywanie stąd wynikających deficytów. Ta jest jednak sprawą dalszą, na przyszłość. Obecnie stoimy przed wybudową i ugruntowaniem bytu gospodarstw, trzeba znaczniejszych kwot pieniężnych, ażeby móc już w ciągu bieżącego roku żądanie to spełnić tak, by na jesień mogło gospodarstwo rozpocząć żywot normalny. Odwlekać tej sprawy nie wolno. Bo albo uratujemy wszystko, — albo wszystko przepadnie.

Od tego, czy zrozumiemy wielką rolę, jaką ferma w Cichym Kącie już odegrała i jaką bez porównania większą może odegrać w dziedzinie hachszarah chaluców od tego, czy zdobędziemy się na odpowied ni wysiłek i znajdziemy konieczne na ten cel fundusze, zależy, czy utrzyma się i rozwinie w wielką placówkę przygotowania chalucowego istniejąca już dziś i działająca ferma ogrodnicza w Cichym Kącie pod Krakowem.

Społeczeństwo żydowskie odczuwające głęboką troskę o przygotowanie odpowiedniego elementu cha lucowego dla Erec, sjonistów wszystkich odcieni, a w pierwszym rzędzie działacze i sympatycy Ezry Chalucowej winni dać na to odpowiedź przez energi czne poparcie powyższej instytucji.

A podwójnie pomaga, kto szybko pomaga!

Inż. agr. B. Horowitz.

Mały fejleton.

RODA RODA.

W kawiarni

Mówi się pogardliwie o „literatach kawiarnianych": ja się bezwstydnie do nich zaliczam. Najchętniej, rozumie się, obcuję z równymi sobie: z poetami, malarzami, muzykami — a pozatem z ludźmi, którzy wprawdzie sami nie są artystami, ale stoją w kontakcie z treścią życiową artystów. I gdzież, gdzież mam spotykać mych przyjaciół? W ich nieopalonych pracowniach, w ciemnych, pełnych przeciągów mansardach? Kiedy dzień roboczy malarza się skończył — o zmierzchu schadza się bractwo w kawiarni. Wszędzie, zawsze istniały „literackie kawiarnie"; czy się w nich podawało kawę, czy wino, to przecie jest bez znaczenia. Z winiarni (po francusku: cabaret) narodził się gatunek sztuki — z kawiarni wyszły „kierunki": naturalizm, symbolizm, kubizm, ekspresjonizm. Główną kwaterą Ibsena była Cafe Opera w Monachjum; tu siedział stary pan i spoglądał chwilami do swego cylindra: na spodzie cylindra miał bowiem przytwierdzone lusterko. Bahr, Schnitzler, Hofmannsthal rozpoczęli we Wiedniu w Cafe Grünsteidel — adres Piotra Altenberga i Alfreda Polgara opiewał przez wiele lat: Cafe Central. Teraz można Perutza, Höllriegla najpewniej spotkać w Herrenhofie. — W Cafe Stefanie w Monachjum obradowali Maks Halbe, Przybyszewski, Michael Georg Conrad, Ludwik Scharf, Meyrink, Karol Rössler. W Berlinie zaliczali się Paweł Lindau, Paweł Scherbart, Eryk Mühsam, Rudolf Johannes Schmied do żelaznego inwentarza „Cafe des Westens". — W Cafe du Dome, w Rotondzie paryskiej można spotkać Unamunę, Pascina. W „kibicarni" nowo-jorskiej Down Town (142. Division Street) gnieździ się literatura żydowska — od swego założyciela Spektora aż do Szaloma Asza i Dawida Pińskiego.

(„Ubu")

Informator gospodarczy

I. R.: Sprawa należy do kompetencji władzy skarbowej, względnie przemysłowej. Kara pieniężna, ewentualnie areszt.

Ajencja: Zeznanie o dochodzie należy złożyć ale zależnie od złożonego już zeznania o obrocie. Podatek obrotowy za rok ubiegły należy zapłacić według doręczonego Panu wymiaru.

Era: Należy wnieść odwołanie do Komisji odwoławczej; wysokości stawki podatkowej nie możemy Panu podać, gdyż nie określił Pan dokładnie przedmiotu przedsiębiorstwa.

Abonent A. B.: W Pańskim wypadku należy płacić podatek obrotowy gdyż nie jest to „przemysł ludowy" w rozumieniu ustawy.

Sal. N. w Grybowie: 1) Może Pan prosić o ustne udzielenie podstaw wymiaru pod. obrotowego. 2) Należy wnieść odpowiednie podanie do Urzędu podatkowego. Ulgę tę przewiduje ustawa o rozbudowie miast. 3) Należy zgłosić do Magistratu i prosić o zwolnienie od podatku.

Hipoteka: Wierzyciel zachowuje pierwszeństwo.

„1927": Jeżeli nie znał Pan należytej wysokości czynszu, to można żądać zwrotu, wzgl. potrącić nadwyżkę.

Dr. B. S.

Rozmaitości ze świata

Amazonki mężczyznami

(—i) Angielski uczony dr. Myres wystąpił ze sensacyjną teorją, że wojownicze amazonki, o których historja tyle zanotowała legend, były właściwie — mężczyznami. Dr. Myres niewiele sobie robi z tych legend i całkiem kategorycznie utrzymuje, że amazonki, to mężczyźni gładko wygoleni, których broda ci Grecy pogardliwie nazwali kobietami. Plemię hititów, albo amazonów żyło sobie spokojnie około 1250 roku przed nar. Chrystusa, ale hołdowało tej obecnie powszechnie przyjętej modzie, że mężczyźni golili sobie brody i wąsy. Potem to plemię zostało przez inne plemiona pobite i albo wytępione, albo też zmuszone do zapuszczania sobie brody. Grecy nie widzieli dotychczas mężczyzn zupełnie wygolonych i dlatego przypuszczali, że mają przed sobą kobiety.

Tak mówi dr. Myres. Nie jestem fachowcem, by stwierdzić, czy ta hypoteza angielskiego uczonego jest w rzeczywistości słuszną, ale występuję przeciw niej wrogo. Szkoda pięknej legendy, która tyle dobrego zdziałała dla poezji i tyle ciekawych wydała dramatów. Dlatego nie chcemy wierzyć, by amazonki nie istniały...

Kobieta, która stała u kolebki 4.624 dzieci

(-i) Jest nią akuszerka węgierskiego miasteczka Györ, która w ciągu 50 lat wykonywania swej praktyki dopomogła 4624 dzieciom do przyjścia na świat. Niedawno pani Gold — tak się nazywa ta akuszerka — obchodziła swoje 80-lecie. Całe miasteczko z tej okazji urządziło wielką uroczystość. Sędziwą akuszerkę odprowadzono szklaną karetą biskupa do magistratu, gdzie głowy miasta, świat lekarski i niezliczony tłum oczekiwał jubilatkę. Liczny szereg mowców wynosił pod nie bicsa zasługi akuszerki, nazywając ją „matką miasta". Wreszcie wręczono jej dar honorowy w kwocie 2.000 pengö. A potem wsadzono ją z powrotem do biskupiej karocy i wśród niemilknących wiwatów odprowadzono ją do domu, gdzie na akuszerkę czekał już posłaniec, wzywający ją do 4.625-go dziecka.

Pikantną staje się ta cała historja dzięki okoliczności, że pani Gold jest Żydówką. A więc Żydówkę oprowadzano po mieście w karocy biskupiej i dla Żydówki miasteczko węgierskie urządziło taką uroczystość...

Polityka a przynależność kobiet do klubów

(-i) Zapowiedziane przez rząd Baldwina rozszerzenie prawa wyborczego, obejmujące tak bardzo liczne odłamy „Flappers" („podlotki" od 21 do 30 lat), wywołało bardzo żywą dyskusję w łonie rozmaitych politycznych partyj angielskich, na temat w jaki sposób można najlepiej pozyskać i wyzyskać ten nowy kontyngent wyborczyń. Partja konserwatywna praktycznie rozwiązała tę sprawę, a mianowicie żona Baldwina wprowadziła do klubu konserwatywnego jeszcze specjalną salę taneczną oraz salę dla palących, które to obie sale są dostępne zarówno dla kobiet jak i dla mężczyzn. A więc partja konserwatywna dopuściła kobiety do swoich klubów. Otwartą jednak pozostaje kwestja, czy kobiety mogą należeć do klubów politycznych jako takich. Kluby liberalne nie dopuszczają albo wogóle kobiet, albo tylko w towarzystwie mężczyzn. Klub największej angielskiej arystokracji „Carlton-klub" także nie dopuszcza kobiet. Przypuszczać jednak należy, że względy polityczne przeważą i kobiety wkrótce wywalczą sobie dostęp do politycznych klubów angielskich.

—o—

TANIEJE ALE — W ANGLJI! Według ogłoszonej przez władze angielskie statystyki spadają ceny w Anglji w dość szybkiem tempie. I tak potaniały w Anglji ostatnio środki żywności do tego stopnia, że są one najniższe w ciągu ostatniego dziesięciolecia. Są one jednak wciąż jeszcze wyższe o 65 procent od cen przedwojennych.

AUTOBUSY RYWALIZUJĄ Z POCIĄGAMI W AMERYCE, gdzie sieć szos automobilowych wynosi 352.000 mil, a sieć kolejowa tylko 299.000 mil. Z kolejami amerykańskiemi konkuruje 69.000 autobusów.

W dniu 3-go Maja

Polska święci dzisiaj Dzień Konstytucji, będący dniem Święta państwowego. Tkwi w fakcie tym znaczenie głębokiego symbolu dziejowego. Święci się to, co najdroższem jest dla jednostki i ogółu, a cóż może być droższem nad wolność obywatelska i polityczną? Tylko na podłożu tej wolności można skutecznie walczyć o rozwój dóbr duchowych i o znośny byt gospodarczy. W dwóch krajach zawieszone są obecnie prawa konstytucyjne obywateli: w Rosji sowieckiej i we Włoszech faszystowskich. Lenin i Mussolini próbowali przeskoczyć naturalne szranki demokratycznej ewolucji, dla tem szybszej realizacji problemów dręczących ludzkość dzisiejszą. Ale tu i tam okazało się ponownie, że „natura non facit saltus“, a zamiast upragnionej wolności politycznej i równości socjalnej otrzymaliśmy niewolę dyktatury.

Komunizujące żywioły zagraniczne nazywają obecny rząd polski — faszystowską dyktatu rą marsz. Piłsudskiego. Niechajże pozostawią troskę o Polskę — Polsce samej! Nikt w Polsce nie odczuwa rządów dzisiejszych jako dyktator skich. Jeśli nawet ta lub owa grupa polityczna nie aprobuje wszystkich posunięć rządu, to jednak swoboda, z jaką można się właśnie i do tych niemiłych sobie kroków rządu ustosunkować, dowodzi chyba najlepiej, że żyjemy w państwie — konstytucyjnem.

Oczywiście — nie znaczy to, ażeby Konstytucja napisana była też Konstytucją zrealizowaną i ażebyśmy w tym kierunku znajdowali się — zwłaszcza my, żydowska mniejszość narodo wa — w stanie błogiego zadowolenia. Nasz stosunek do Konstytucji — to walka o jej realizację. Walkę tę prowadzimy w interesie Państwa i w swoim własnym interesie. Interes Państwa nie może bowiem w żadnym wypadku kolidować z interesem lojalnych jego obywateli.

W atmosferze wolności i równości obywatelskiej — w chlubnej atmosferze wielkiego dnia 3 Maja — rozwijać się będzie Polska jako wielkie i silne — wiernością i zadowoleniem swoich obywateli silne — państwo demokratyczne.

Program stacyj radjofonicznych

Wtorek 3 maja.

Kraków. (422 m) 12—14. Transmisja z Warszawy. 15—17 Transmisa z Warszawy, 17—17.30 Odczyt pod tyt.: „Konstytucja 3-go Maja“, wygł. prof. Dr. Stan. Kutrzeba. 17.30—18.40. Transmisja z Warszawy. 18.40—19.10. Rozmaitości. Transmisja z Warszawy. 19.30. Transmisja z Poznania. Opera „Straszny Dwór“.

Warszawa. (1111 m) 11—11..15. Transmisja z Poznania. 11.15—11.40. Odczyt pt. „Trzeci maj — Polskie Swięto Narodowe“. 12.10—14. Transmisja koncertu z Filharmonji. 14. Rozmaitości 15—16. Koncert popołudniowy. 16—1. Audycja dla młodzieży. 16—17. Audycja dla dzieci. 17—17.30. Koncert wieczorny. Wykonawcy: Orkiestra powiększona P. R. 18.40—19.10. Recytacje. 19.30. Transmisja z Poznania.

Wiedeń. (517.2,57 m) 16.15. Koncert. 20.05. Koncert wied. orkiestry symf.

Berlin. (483.9,566 m) 16.30—18. Koncert. 20.10. „Anneliese von Dessau“ operetka R. Winterberga.

Na horyzoncie politycznym

Poincare wypowiada lewicy walkę

Marceli Hutin uchodzi za osobistego przyjaciela Poincarego, który używa go, by wypowiedzieć to, czego szefowi rządu wypowiedzieć nie wolno. Otóż w „Echo de Paris“ oświadczył p. Hutin, że Poincare pod żadnym warunkiem nie przyjmie powtórnej misji utworzenia gabinetu, gdyby lewicy udało się go obalić. Poincare chce swój program sanacji do końca doprowadzić. Wie on dokładnie, dokąd prowadzi Francję i w jaki sposób ubezpieczyć może walutę, ale ani słowa nie powie, zanim czas po temu nie nadejdzie.

To ciekawe oświadczenie przyjaciela Poincarego można komentować rozmaicie. W każdym jednak razie należy z tego wnioskować, że opozycja przeciwko Poincaremu wzrasta. Od dłuższego czasu krążą pogłoski, że Poincare zamierza ustąpić, a nawet wymieniają już jego następcę w osobie Andrzeja Tardieu. Tardieu zbliżył się do Brianda i dużo posiada zwolenników w pałacu burbońskim. Także Loucheur należy do sympatyków Tardieu'go.

Są to atoli tylko kombinacje, które nie dadzą się w rzeczywistości ustalić. Mowa Poincarego wygłoszona w Bar-le-duc zaprzecza na razie wszelkim pogłoskom o możliwości zmiany rządu we Francji.

Rosja na międzynar. konferencji gospodarczej

Generalny sekretarjat Ligi Narodów otrzymał telegraficzne zawiadomienie od zastępcy Cziczerina Litwinowa, że Rosja weźmie udział w międzynarodowej konferencji gospodarczej. Na czele rosyjskiej delegacji stanęli Walerjan Oboleński-Osiński, Sokolnikow, Leon Chinczuk i Jan Lekse, przewodniczący związku zawodowego metalowców.

Te decyzja Rosji nie jest właściwie niespodzianką. Korespondent „Neue Züricher Zeitung“ donosi jednak, że między Paryżem a Moskwą odbyła się dłuższa wymiana zdań i że należy głównie Loucherowi, cieszącemu się wielkiem poważaniem w miarodajnych sferach rosyjskich- przypisać zasługę nakłonienia Rosji do tej decyzji.

„Izwiestja“ nawiązując do telegramu Litwinowa, zaznacza, że współudział Rosji sowieckiej w międzynarodowej konferencji gospodar czej nie oznacza wcale, jakoby Rosja żywiła jakiśkolwiek optymizm co do rezultatów tej konferencji, albo też, jakoby zaistniały możliwości zmiany dotychczasowego systemu rosyjskiego handlu zagranicznego. Rosja sowiecka chce tylko zamanifestować, że polityka jej nie dąży do izolacji.

Z teatru, literatury i sztuki

„CI, KTÓRZY SIĘ ŚMIEJĄ I CI, KTÓRZY PŁACZĄ“

Pod tym tytułem wygłosi red. Dr M. Kanfer wykład we czwartek 5 bm w „Kollegium Wykładów Naukowych“ o godz. 7½ wiecz.

Tezy wykładu:

Uśmiech żałości. — Uśmiech rezygnacji. — Uśmiech tęsknoty. — Śmiech a uśmiech. — Ludzie radośni a ludzie smutni. — Z czego się śmiejemy? — Typy komizmu. — Humor a charakter człowieka. — Satyra i ironja. — Filozofja humoru. — Tragizm a humor. — Humor jako przezwyciężenie rzeczywistości. — Eros a humor.

—o—

— **Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.** Dzisiejsze święto uczci teatr dwiema sztukami repertaaru polskiego; popołudniu wznowione będą „Grube ryby“ Bałuckiego w obsadzie premjerowej. Wieczorem premjera „Wolnego miasta“, sztuki patrjotycznej, osnutej przez Konstantego Krumłowskiego na tle wypadków krakowskich z r. 1846. Przedstawienie poprzedzi przemowa Dr J. Krajewskiego. Publiczność uprasza się o jawienie się w strojach wieczorowych.

— **NARODOWA OPERA OŁOMUNIECKA,** która w najbliższych dniach przybywa do Polski, rozpocznie kilkudniowe stagione operowe w sobotę 7 bm. w Teatrze przy ul. Rajskiej. Na inauguracyjne przedstawienie daną będzie melodyjna opera Smetany „Sprzedana narzeczona“. W wielkim zespole złożonym z solistów, chóru, baletu i orkiestry wystąpi również znakomita sopranistka p Mustawowa i świetny tenor R. Kubla, artyści Narodnego Divadla w Pradze. Sprzedaż biletów na wszystkie ogłoszone przedstawienia rozpoczęła się już u J. Rudnickiego, Linja A—B.

— **MIKOŁAJ ORŁOW,** wszechświatowej sławy pianista, zawsze entuzjastycznie przez publiczność krakowską witany wystąpi z jedynym koncertem we środę 4 bm. w Starym Teatrze. Bilety do nabycia u J. Lipskiego, Sławkowska 8.

— **DRUGI I OSTATNI KONCERT XENI BELMAS,** słynnej śpiewaczki, najsłynniejszej obecnie Aidy, która niedzielnym swym koncertem wywołała wyjątkowy entuzjazm u publiczności krakowskiej, odbędzie się w piątek, 6 bm. w Starym Teatrze. Bilety są już do nabycia u J. Lipskiego Sławkowska 8.

— **KOLLEGIUM WYKŁADÓW NAUKOWYCH** (rynek gł. A—B l 39) wtorek, 3 bm. prof. Uniw. Dr Witold Wilkosz: Teorja przypadku (poprzedzi przemówienie Kaz. Bartoszewicza z powodu święta 3 Maja); środa, 4 i piątek, 6 bm. prof Uniw. Dr Jerzy Smoleński: Chiny jako problem dalekiego Wschodu; czwartek, 5 bm. Dr M. Kanfer: Ludzie, którzy się śmieją i ludzie, którzy płaczą. Pocz. o godz. 7 wieczór.

Z Wystawy Radjowej

Najwyższe odznaczenie, jakie wogóle firma zagraniczna na wystawie otrzymać mogła, tj. wielki srebrny medal, przypadło w udziale zasłużenie jednej z najpoważniejszych firm zagr. „Nora“ wytwórni wszelkich części do budowy radjo-odbiorników, oraz aparatów detektorowych i lampowych. Fabrykaty tej firmy zostały również odznaczone listem pochwalnym m. Krakowa. Przedstawicielem tejże firmy na Kraków i Województwo krakowskie jest **p. Henryk Dortheimer, Kraków.** 875

—o—

— K. „KADIMAH“! Dziś we wtorek o godz. 11 przedp. w lokalu własnym „Walny konwent“ (A. C. i B. C.)

REPERTUARY TEATRÓW KRAKOWSKICH

TEATR MIEJSKI IM J SŁOWACKIEGO
(pocz o godz. 7'30 wiecz.)

Wtorek: pop. „Grube ryby“; wiecz. „Wolne miasto“ (premjera) nowość. (Uroczyste przedstawienie z okazji rocznicy Konstytucji 3-go maja).

TEATR POPULARNY NOWOŚCI
(pocz. o godz 8 wiecz.)

Wtorek: pop. i wiecz. „Nitouche“.

REPERTUAR KINOTEATRÓW

BAGATELA: „Człowiek z autem“.
PROMIEŃ: „Tancerz mojej żony“.
REDUTA: „Jedynaczka szefa policji“, „Przeprowadzka z przeszkodami“, „Jezioro pięciu palców“.
SZTUKA: „Słowik hiszpański“.
UCIECHA: „Faworyta Rotszylda“.
WARSZAWA: „Zakazane rogi“, oraz „W pogoni za żywym skarbem“.
NOWOŚCI: „Monte Carlo“ (Betty Balfour i Lovis Allibert).

Dom - miasto

Ambicja rekordowa obywateli Stanów Zjednoczonych stanowczo nie ma granic! Prasa amerykańska z dumą zapowiada budowę w New Jorku „drapacza nieba“, który posiadać będzie 400 metr. wysokości, czyli o 100 metrów więcej, aniżeli wieża Eiffla! W domu tym, obliczonym na 115 pięter, mieszkać będzie mogło blisko 100,000 osób — będą one w staniesypiać, jadać, pić, leczyć się, uczyć, bawić, gimnastykować, uprawiać różne sporty, uczęszczać do teatru, przenosić się do hotelu, etc. etc. nie wychodząc ani na chwilę z owego gmachu. Mieścić się w nim będą bowiem, prócz komfortowych mieszkań, szkoły, szpitale, sale widowiskowe, boiska sportowe, kościoły, restauracje, dancingi, kluby itd. Jak to przyjemnie będzie mieć na wieś!

Za kulisami uchwały odraczającej wybory kahalne we Lwowie

Sensacyjne rewelacje o stanowisku „Agudy".— Dekret Piłsudskiego dobry dla Lwowa, ale nie dla Krakowa...

Nasz korespondent rzeszowski (Rad.) donosi nam:

W związku z odroczeniem wyborów do kahału lwowskiego dowiadujemy się następujących rewelacyjnych szczegółów. W dniu przyjazdu posła rabina Lewina do Rzeszowa (22 lutego br.) przybyło również do Rzeszowa wielu działaczy „Agudy", a między innymi i senator Bauminger, sen. Mendelsohn, poseł Sirkis i poseł Stempel. Przy tej sposobności odbyła się konferencja polityczna, na której omawiano aktualną już wtedy sprawę wyborów do kahału we Lwowie. Na konferencji był obecny przedstawiciel „Agudy" lwowskiej niejaki p. Hirschsprung, który domagał się odroczenia wyborów kahalnych we Lwowie do czasu rozciągnięcia t. zw. dekretu Piłsudskiego na Małopolskę. Wniosek swój umotywował tem, że przy wyborach kurjalnych sjoniści uzyskają bezwzględną większość, a „Agudzie" groziłaby klęska. Przy proporcjonalnych wyborach według tzw. dekretu Piłsudskiego mogliby „Agudowcy" uzyskać pewną ilość mandatów. Przeciw temu wnioskowi wystąpili krakowscy delegaci „Agudy", którzy dowodzili, że dla nich w Krakowie korzystniejszą jest stara kurjalna ordynacja wyborcza i domagali się zaniechania rozciągnięcia tzw. dekretu Piłsudskiego na Kraków. Stanęło na tem, że działacze „Agudy" mają przeprowadzić odroczenie wyborów kahalnych we Lwowie na podstawie starej ordynacji wyborczej do czasu wejścia w życie tzw. dekretu Piłsudskiego w Małopolsce. Co do demokratyzacji ordynacji wyborczej uchwalono kroki w tym kierunku, by tzw. dekret Piłsudskiego rozciągnąć tylko na Małopolskę wschodnią, a to z powodów wyżej podanych. Sprawą odroczenia wyborów do kahału we Lwowie miał się zająć sen. Mendelsohn, pochodzący z Łodzi i jako taki ma wpływ na wojewodę Dra Garapicha, byłego wojewodę łódzkiego.

Szczegóły te, wyjaśniające dosadnie ostatnie pociągnięcia Ministra Oświecenia Publicznego i Wyznań Religijnych Dra Dobruckiego i mówiące same za siebie, podajemy bez komentarzy.

PRZEGLĄD GOSPODARCZY.

Kalendarzyk podatkowy

PODATEK PRZEMYSŁOWY

Podatek przemysłowy od obrotu, osiągniętego w m-cu marcu, dla przedsiębiorstw, obowiązanych do wpłat miesięcznych, płatny jest z karą za zwłokę, licząc karę od 30 kwietnia.

Dopłata do zaliczek na podatek przemysłowy za rok 1926 dla przedsiębiorstw, obowiązanych do wpłat kwartalnych, obowiązuje do dnia 15 maja. Różnica ta jest płatna z karą za zwłokę, którą liczyć należy od ustawowego terminu płatności poszczególnych zaliczek.

Odwołania od wymiaru podatku przemysłowego za 1926 r. wnosić można do dnia 15 maja. Osoby prawne mogą wnosić odwołania tylko w przeciągu 14 dni od dnia doręczenia nakazu płatniczego.

Zaliczka na podatek przemysłowy za I. kwartał 1927 r. w wysokości jednej piątej podatku, wymierzonego za 1926 r., dla przedsiębiorstw, obowiązanych do wpłat kwartalnych, płatna jest w terminie do dnia 15 maja.

KARA ZA ZWŁOKĘ

Kara za zwłokę od zaległości w podatkach bezpośrednich i opłatach stemplowych wynosi 2 proc. miesięcznie aż do odwołania.

Międzynarodowe Targi poznańskie

Jak już wczoraj w telegramie donieśliśmy, na onegdajszem uroczystem otwarciu 7-mych międzynarodowych Targów w Poznaniu, przemówili m. in. minister przemysłu i handlu, inż. Kwiatkowski, dyrektor Targów, Krzyżankiewicz (po francusku) i prezydent m. Poznania, Ratajski. Minister Kwiatkowski nawiązał w swojem przemówieniu do międzynarodowej konferencji gospodarczej w Genewie i zwrócił uwagę na konieczność rozbudowy gospodarczej kraju z uwzględnieniem wszystkich sił ekonomicznych Polski i przy pokojowej współpracy z innemi narodami.

Z pośród gości zagranicznych, którzy przybyli na obecne Targi poznańskie wymienić wypada m. in.: dyrektora Komitetu międzynarodowych Targów zagranicznych we Francji, p. Mosnier, członków poselstwa francuskiego, dalej generała Charpy, przedstawiciela Japonji p. Hydji Hiec i delegatów sowieckich Firsowa i Arkadjewa, oraz konsula szwedzkiego Lindemana.

W związku z Targami otwarto onegdaj w Poznaniu Wystawę bydła opasowego. W otwarciu udział wzięli m. in. minister rolnictwa K. Niezabytowski i minister spraw zagranicznych, A. Zaleski.

Izby przemysłowo-handlowe

Opracowany przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu projekt ustawy o organizacji Izb Przemysłowo-Handl. na mocy uchwały Rady Ministrów poddano skróconej procedurze opinjodawczej innych Ministerstw. Przedmiotem zmian w projekcie tym będą prawdopodobnie postanowienia, wykluczające wpływ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na określenie okręgów działalności powstających Izb, a także niektóre postanowienia systemu wyborczego, zwłaszcza dotyczące zagadnienia proporcjonalności wyborów bezpośrednich do Izb. Ulec zmianie ma także postanowienie, uzależniające czynne prawo wyborcze od wpisu do rejestru handlowego, względnie inne kwalifikacje wymagane przez ustawodawstwa krajów zachodnich od posiadaczy czynnego prawa wyborczego. Uzgadnianie nawet w tej drodze skróconej opinji misier rządzących nie pozwoli prawdopodobnie na wcześniejsze wprowadzenie w życie nowej organizacji Izb, jak na jesieni br.

—o—

Lista Nr. 100
Funduszu Łańcuchowego
na rzecz Żydowskiego Domu Akademickiego w Krakowie.

(Datki składać należy na konto PKO 406.365).

I. Dr. Erwin Manheimer z Monfalcone składa 100 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Dra Bernarda Kapelnera z Marienbadu, 2. Dra Wiktora Kreisbera w Drohobyczu, 3. Osiasa Waschitza w Berlinie, 3. Dra Fischla Waschitza w Jerusalem.

II. Maurycy Reicher ze Sosnowca składa 25 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Oskara Spiegla, 2. Leopolda Spiegla, 3. Józefa Sapera, 4. Juljana Kabaka, 5. Berka Tenzera, 6. Ignacego Meitlisa, 7. Józefa Meitlisa, 8. Dra Abrama Perelmanna — wszystkich w Sosnowcu.

III. Oskar Mechner z Czechowic składa 20 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Mono Kleina, 2. Ferd. Aufrichta, 3. Adolfa Krakowskiege — wszystkich w Dziedzicach, 4. Fritza Brauna, 5. Dyr. Oskara Langera, 6. Romana Birna, 7. Inż. Karola Drancza, 8. Inż. Georga Drancza — wszystkich w Bielsku.

IV. Dr. Maksymilian Schächter z Brzozowa składa 20 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Dra Józefa Ringla w Bukowsku, 2. Dra Rudolfa Sternera w Ustrzykach Dolnych, 3. Dra Pawła Nechelesa w Dobromilu.

V. Warszawska Hurt. Blachy Mandelbaum w Warszawie składa 20 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Firmę S. Wolman, 2. Firmę J. M. Abr. Prywes, 3. Firmę Abram. Lebensold, 4. Noecha Prywesa — wszystkich w Warszawie, 5. Firmę Salo Rosenbaum w Bielsku.

VI. M. Wymyślner w Glinianach składa 20 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Dra Stanisława Wistreicha, 2. Inż. Bernarda Winklera, 3. Jakóba Sana — wszystkich w Jaśle. 4. Henryka Einsingera i 5. Henryka Schönwettera w Żmigrodzie.

VII. Dr. A. Komito z Sokołowa składa 20 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Dra Maurycego Neufelda, 2. Dra Jakóba Schrattera w Sokołowie, 3. Dra M. Sokala we Wiedniu.

VIII. Izrael Kurz z Bielska składa 5 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Isidora Wasserbergera, 2. Adolfa Berglasa, 3. Oskara Steinhardta, 4. Emanuela Traubmanna, 5. Izydora Obstländera, 6. Adolfa Flanka, 7. Maksa Rappaporta, 8. Wolfa Nabla — wszystkich w Bielsku.

IX. Salomon Elias z Jasła składa 5 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Hermana Kolbera, 2. Markusa Beckera, 3. Chaima Silbera, 4. Salomona Rappaporta, 5. Salomona Hasa, 6. Chaima Goldblatta wszystkich w Jaśle. 7. Abrahama Feita w Pruchniku, 8. Chaima Falka w Kowalonach, 9. Natana Hornunga w Przemyślu.

X. Dr. Zygm. Langberg ze Sambora składa 5 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Dra Maksymiliana Kesslera, 2. Dra Adolfa Klaubera, 3 Dra Leona Weinerta, 4. Dra S. Reicha, 5. Dra Filipa Finsterbuscha, 6. Dra Jakóba Finsterbuscha, 7. Drów Dieschów — wszystkich w Samborze.

XI. Dr. Maksymilian Blasberg składa 25 zł. Dr. Józef Liebeskind składa 25 zł. Benjamin Kornfeld z Warszawy 25 zł. Jakób Guttman Sp. Akc. z Będzina 30 zł. Maurycy Błoński z Tarnowa 20 zł.

Pierwsza Wystawa Radjowa w Krakowie

IV.*)

Przystępujemy do opisu dalszych stoisk, urządzonych na wystawie przez krakowskich kupców radjosprzętu. Obok gustownie urządzonego stoiska firmy F. Laksberger zajęła miejsce firma „Royal". Wśród eksponatów widzimy tu różnorodne wyroby warszawskiej wytwórni „Polskie Zakłady Radjotechniczne", dalej aparaty własnej konstrukcji, detektory wiedeńskie marki „Lolo", znane lampki katodowe „Orion Echo" fabryki budapesztenśkiej itd.

Pomysłowo jest urządzone stoisko najstarszej firmy krakowskiej „Radjoświat". Na przedzie ustawiono olbrzymich rozmiarów model pudła odbiorczego z wypisanemi stacjami nadawczemi całego świata i minjaturowemi żarówkami, świecącemi się kolejno podczas obracania kondenzatora. Oczywiście można na ten „odbiornik" słyszeć to, co odbierze ukryty wewnątrz aparat lampkowy. Firma „Radjoświat" posiada własną wytwórnię aparatów luksusowych, zwłaszcza układu „Neutrodyny" i „Reinarza". Aparaty te wyłączają stację miejscową, a 4-lampkowy „Supraneutron" ma wedle zapewnień przedstawicieli firmy odbierać stacje amerykańskie i to w głośniku. Pozatem „Radjoświat", który odznaczony został bronzowym medalem komitetu za produkcję krajową, wyrabia głośniki beztubowe, kondenzatory obrotowe itd.

Szereg krakowskich firm po lewej stronie od wejścia rozpoczyna w grupie środkowej „Radjomotor" młoda wytwórnia, nagrodzona bronzowym medalem Izby handlowej za 4-lampkowy aparat własnego wyrobu, wyłączający automatycznie stację miejscową. Ponadto wytwarza „Radjomotor" detektory normalne i miniaturowe. Stoisko tej firmy zwraca uwagę zwiedzających, gdyż urządzone jest jako gustowny salonik.

Następna firma A. Gulkowski demonstruje m. in. potężnych rozmiarów 7-lampkową „Tropadynę" marki „Lumophon". Aparat ten, nagrodzony bronzowym medalem m. Krakowa, odbiera stację krakowską bez anteny na trzy lampki, zaś zagranicę na sześć lampek na głośnik. Pozatem widzimy na stoisku p Gulkowskiego wiele nowości z wytwórni zagranicznych.

Następny wystawca krakowski firma „Wszechradjo" jest miejscem sprzedaży wyrobów wytwórni warszawskiej tej samej nazwy. Wytwórnia ta prezentuje na wystawie aparaty detektorowe w ośmiu różnych modelach, różnorodne aparaty lampkowe, wzmacniacze lampkowe, podstawki do lamp itd. Firma posiada nadto wyłączną reprezencję na Polskę wyrobów fabryki „Omnium" w Paryżu, której produkty umieściła na swem stoisku.

Serję krakowskich wystawców zamyka jedna z najmłodszych firm radjowych Eug. Kluska i Ska, której stoisko umieszczone jest na scenie obok wystawców zagranicznych. Firma ta wyrabia odbiorniki detektorowe i lampkowe, zaopatrzone w markę fabryczną „Rust" i przystępuje wkrótce do wyrobu własnych części składowych. Firma Kluska posiada prócz przedstawicielstwa paru fabryk zagranicznych, zastępstwo na województwo krakowskie wytwórni polskich kondenzatorów obrotowych „Polciąg", wykonanych z krajowego materjału, wedle typu „Straiht Line" o pojemności 300,500 i 1000 ctm.

W następnym artykule zajmiemy się firmami zamiejscowemi, tak krajowemi, jak i zagranicznemi, które licznie obesłały wystawę krakowską.

—o—

*) Zob. „Nowy Dziennik" Nr. 109, 110 i 111.

Rząd palestyński zatrudnia bezrobotnych

Berlin (ŻIKO). Jak już onegdaj donosiliśmy, także rząd palestyński zajął się ostatnio sprawą bezrobotnych. I tak zawiadomił Rząd palestyński oficjalnie Organizację robotniczą w Hajfie, że przedsięwziąć zamierza w najbliższym czasie szereg prac celem zatrudnienia bezrobotnych. Idzie tu o prace szosowe, roboty koło stacji Ruttenberga w Hajfie i w Hadar Hakarmel. Prace te wymagać będą kosztów w wysokości 10.000 funtów egipskich. Ponadto wyniosą roboty przeprowadzone przy ujściu rzeki Kiszon 22.000 funtów egipskich.

Budżet rządu palestyńskiego

Jerozolima (ŻAT). Ogłoszono tu urzędowo, że wpływy rządu palestyńskiego za czas od 1 kwietnia 1926 r. do 1 stycznia 1927 wynosiły 1,949.088 funtów. Wydatki za tenże okres sięgały sumy 1,662.620 funtów. Postanowiono, że w przyszłości rok budżetowy rządu palestyńskiego obliczany będzie nie od m. kwietnia, lecz od m. stycznia. W ciągu br. budżetowego powiększone będą w znacznym stopniu subsydja rządowe dla szkolnictwa hebrajskiego.

Przed XV. Kongresem sjońskim

Zurych, (K). Na skutek starań ze strony Egzekutywy sjońskiej, polecił rząd szwajcarski swoim konsulatom zagranicznym udzielać wiz delegatom na XV. kongres sjoński bez żadnych trudności. Odnosi się to również do właścicieli tzw. paszportów Nansena, a także do delegatów z Rosji.

Kongres rozpocznie się, jak już donieśliśmy, 24 sierpnia br. w wielkiej sali bazylejskiego kasyna miejskiego, w którem odbył się pierwszy kongres sjonistyczny. Sala ta pomieścić może około 6000 osób.

Gmina żydowska we Wiedniu na cele palestyńskie

Wiedeń (ŻAT). Na ostatniem posiedzeniu parlamentarnem gminy żydowskiej w Wiedniu uchwalono umieścić w budżecie gminnym na rok 1927 pozycję w wysokości 50.000 szylingów austrjackich na rzecz odbudowy palestyńskiej. Podział wspomnianej sumy między Keren Kajemeth, Keren Hajesod, Hechaluc, Fundusz robotników palestyńskich i Keren Hajiszuw zostanie przeprowadzony na tych samych zasadach, co w roku ubiegłym.

Lloyd George o Herbercie Samuelu

Londyn (ŻAT). Odbył się tu uroczysty bankiet londyńskiej organizacji liberałów na cześć Sir Herberta Samuela. Przewodniczącym bankietu był Lloyd George, który przy wygłaszaniu toastu na cześć Sir Herberta Samuela powiedział m. in.:

„Sir Herbert Samuel, prezes naszej organizacji, ma obecnie do spełnienia ciężkie i odpowiedzialne zadanie — reorganizację partji liberalnej w Anglji. Posiada on najlepsze kwalifikacje ku temu. Przed pięciu laty przejął on administrację kraju mandatowego, który miał być rządzony pod flagą angielską na podstawie

O eksploatację źródeł leczniczych w Tyberjadzie

Londyn. (ŻAT Kolonel Wedgwood zainterpelował w parlamencie angielskim ministra kolonji w sprawie koncesji na eksploatację źródeł leczniczych w Tyberji.

W odpowiedzi na tę interpelację minister Amery odpowiedział, że w sprawie wydzierżawienia źródeł w Tyberji prowadzone są rokowania z pewnym przedsiębiorcą, który jeszcze przed wojną uzyskał koncesję od władz tureckich na eksploatację źródeł leczniczych w Hajfie. Projektowanem jest wydzierżawienie tych źródeł na okres 40 lat na następujących warunkach. Przedsiębiorca zobowiązany jest wybudować i całkowicie urządzić w ciągu 3 lat nowoczesne budynki kąpielowe. Aż do chwili wybudowania nowych budynków, może on użytkować z gmachów dotychczasowych, płacąc rządowi 60 procent wszystkich wpływów. Po wybudowaniu nowych gmachów przedsiębiorca płacić będzie 3000 funtów rocznie oraz pewien odsetek wpływów. Opłaty kąpielowe ustalone będą w porozumieniu z rządem palestyńskim. Po wygaśnięciu koncesji wszystkie gmachy i urządzenia przechodzą na własność rządu palestyńskiego.

—ogo—

uchwały traktatu pokojowego. Sir Samuel przybył wówczas do kraju targanego przez niesnaski wewnętrzne i podzielonego na różne wrogie sobie obozy. Były nawet takie elementy, które zakłócały spokój i dobrobyt ogólny. Lecz dzięki spokojnemu i rozważnemu kierownictwu Sir Samuela udało mu się przekonać ludność o konieczności podporządkowania się przepisom, mającym na celu dobro ogólne. Można więc wobec powrotu Sir Samuela do czynnego udziału w działalności partji liberalnej z całą pewnością powiedzieć: „Jest on właściwy człowiek na właściwem miejscu".

„Przyrzekam", oświadczył w końcu Lloyd George, „pomagać Panu ze wszystkich sił swoich i powstrzymać każdego, ktoby chciał Mu przeszkadzać w pracy. Przypuszczam, że każdy liberał złoży tę samą przysięgę, wierząc w bliski triumf liberalizmu".

W czasie bankietu otrzymano od sekretarza honorowego londyńskiej organizacji liberalnej majora L. Nathana depeszę powitalną z serdecznemi życzeniami i zapewnieniem całkowitego poparcia i wiary w zwycięstwo przy najbliższych wyborach parlamentarnych.

Komuniści przeciwko chalucom żydowskim

Ryga (ŻAT). Otrzymano tu wiadomość z Podola, że tamtejsze sekcje komunistyczne wezwały wszystkich chaluców przebywających na kolonjach „Hechalucu" do opuszczenia swoich siedzib w ciągu 24 godzin. Kolonje te egzystują już od dłuższego czasu i są wzorowo urządzone. Obecnie inwentarz tych kolonij ma być sprzedany w drodze licytacji publicznej. Miejscowi chłopi chrześcijanie, którzy żyją z chalucami w największej zgodzie, oświadczyli, że zbojkotują te licytacje.

Przyczynek do antropologji Żydów

W trzeciem zeszycie, czwartego rocznika czasopisma „Antropologie", wydawanego przez instytut antropologiczny przy uniwersytecie praskim im. ces. Karola, ogłoszony jest cenny przyczynek do antropologji Żydów pióra znanego badacza J. Matiegka. Autor stwierdza, że dotychczasowe badania budowy czaszki u Żydów nosiły jedynie charakter fragmentaryczny. Ostatnio miał on możność dokładnego zbadania czaszek żydowskich, pochodzących z XVII wieku w związku z rozkopaniem starego cmentarza żydowskiego z powodu przebicia nowej ulicy. Otóż okazało się, że czaszki żydowskie nie różnią się naogół od innych czaszek środkowo europejskich z owych czasów w Bawarji i Wirtemberdze. Przy porównaniu czaszek żydowskich z czaszkami znalezionemi na starym cmentarzu chrześcijańskim w Pradze stwierdzono wiele cech wspólnych obok pewnych różnic.

—o—

PALESTYŃSKI BANK „MIZRACHI" WYPŁACA 3 PRC. DYWIDENDY. W Jerozolimie odbyło się doroczne walne zebranie akcjonarjuszy banku „Mizrachi". Uchwalono wypłacić 3 proc. dywidendy od akcji za rok ubiegły. W skład nowo-obranej rady dyrektorów wszedł m. in. Mr. Salomon Lewin z Chicago.

WYKŁADY Z DZIEDZINY MEDYCYNY NA UNIWERSYTECIE W JEROZOLIMIE. Znany profesor na wydziale lekarskim w Kolumbji — Libman zamierza wygłosić na uniwersytecie hebrajskim szereg wykładów o różnych zagadnieniach medycznych.

BEZROBOCIE WŚRÓD ARABÓW W PALESTYNIE. Jak donosi dziennik arabski „Jarluk" zarząd gminy muzułmańskiej w Hajfie w odpowiedzi na zapytanie rządu palestyńskiego zakomunikował że w Hajfie znajduje się obecnie od 1400 do 1600 bezrobotnych wśród ludności muzułmańskiej oraz taka sama liczba bezrobotnych wśród ludności chrześcijańskiej.

P. I. K. A. ZATRUDNIA BEZROBOTNYCH. Dyrektor P. I. K. A. Frank zakomunikował, że celem zmniejszenia bezrobocia P. I. K. A. postanowiło przeprowadzić szereg robót meljoracyjnych oraz zbudować szosę do Szuny. Przy tych robotach znajdzie zatrudnienie 75 bezrobotnych.

50-LECIE URODZIN obchodził niedawno zasłużony działacz sjoński na terenie Wiednia, Dr. Maks Bernhardt, jeden z bliższych współpracowników Teodora Herzla.

ODDZIAŁ WILEŃSKIEGO ŻYDOWSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO W WIEDNIU. W tych dniach ukonstytuowała się w Wiedniu sekcja austrjacka żydowskiego instytutu naukowego. Sekcja ta będzie się składała z dwóch oddziałów: statystycznego pod kierownictwem dr. Goldhamera oraz historycznego pod kierownictwem dr. N. M. Gelbera.

LORD PLUMER korzystać ma z urlopu w ciągu miesiąca maja. Wysoki komisarz spędzi urlop poza granicami Palestyny.

SIOSTRZENICA LORDA BALFOURA, Miss Dugdale, przybyła do Palestyny w towarzystwie majora Waltera Elliota. Miss Dugdale zwiedziła m. in. kolonję Balfouria i oddała kolonistom pozdrowienie w imieniu lorda Balfoura.

TRAGEDJA RODZINNA W BUDAPESZCIE. Komisjoner żydowski na budapeszteńskiej giełdzie zbożowej Dr. Geza Szalay popełnił w przystępie rozpaczy samobójstwo, po uprzedniem zastrzeleniu swoich dwóch małoletnich synów.

ZGON MATKI KONSTRUKTORA „ZEPPELINÓW". W Pradze zmarła matka inżyniera Karola Arnsteina (Żyda), który był głównym konstruktorem statków powietrznych systemu „Zeppelin". Zmarła cieszyła się ogólnem poważaniem.

WYNALAZCA AUTOMATU FOTOGRAFICZNEGO Anatol Josefy jest 31-letnim Żydem rosyjskim, który dopiero przed 3 laty przybył do St. Zjednoczonych. Wynalazkiem tym bardzo się zainteresował — jak wiadomo — b. ambasador St. Zjednocz. w Turcji Morgenthau, który zorganizował syndykat celem eksploatacji tego wynalazku na wielką skalę. Jak przypuszczają, aparat ten znajdzie olbrzymie zastosowanie na całym świecie. Wynalazca otrzymał jednorazowo miljon dolarów oraz stał się udziałowcem tego syndykatu.

W ZWIĄZKU Z WYNIKAMI NIEDAWNYCH WYBORÓW do austrjackiego parlamentu, powstał we Wiedniu Komitet przedstawicieli żydowskiego kupiectwa, przemysłu i rękodzieła, który przyczynić się ma do rychłego utworzenia związku ogólno austrjackiego kupiectwa żydowskiego.

MIĘDZY ODZNACZONEMI kompozycjami muzycznemi, przesłanemi w liczbie 1835 na pierwszy niemiecki konkurs śpiewacki w Norymbergji, znajduje się również kompozycja żydowskiego muzyka, L. Schmalzbacha do słów poety niemieckiego G. Flakego. P. Schmalzbach jest kantorem w miasteczku niemieckiem. Hechingen.

W kalejdoskopie prasy

Minister oświaty cofnął się. — P. Stroński zadowolony. — Szczere wyznanie wiary „Słowa Polskiego". — Ku finalizacji pożyczki zagranicznej.

Minister oświaty p. Dobrucki uląkł się alarmu prawicowego i „złagodził" swój okólnik z 12-go kwietnia br. w sprawie języka urzędowania w szkołach państwowych z jez. wykł. niepaństwowym. W nagłówku okólnika nie widnieje już określenie „w sprawie języka urzędowania", lecz mniej ogólnikowo : „w sprawie języka napisów, ogłoszeń, obrad, oraz ksiąg i aktów szkolnych". W ten sposób — pisze wielce zadowolony p. Stroński w „Warszawiance" —

> przez sprowadzenie przedmiotu, z bardzo ogólnego i doniosłego określenia: język urzędowania, do szczegółików: język napisów, ogłoszeń itd., oraz przeż uchylenie określenia: zarządzam, którego nie wolno użyć bez równoczesnego powołania się na ustawę, a wprowadzenie mniej stanowczego i bezpośredniego: polecam przestrzeganie następujących zasad, **złagodzono bardzo znacznie** zewnętrzne, odrazu rzucające się w oczy, cechy nieprawności (! „N. Dz.") okólnika.

A co do cech wewnętrznych:

> To co pozostaje ma na celu udogodnienia językowe dla uczniów i ich rodziców lub ludności wogóle, co jest słuszne i zgodne z duchem art. 109-go Konstytucji.
>
> Nadto zaś dopuszczenie drugiego języka, obok państwowego wobec uczniów i ludnosci w niektórych postępowaniach urzędowania szkolnego zgodne jest, naogół, z podobnem dopuszczeniem go w urzędowaniu władz rządowych, administracyjnych oraz władz sądowych, ustalonem w ustawach z dnia 31 lipca 1924.

Najbardziej cieszy p. Strońskiego to, że wedle ogłoszonego brzmienia okólnika język niepaństwowy, jako alternatywny, nie jest obowiązujący wobec nauczycieli, tzn., że nauczyciel w państwowej szkole mniejszościowej nie będzie mógł żądać ,aby akt doń wystosowany ułożony był również w jego języku narodowym.

A więc — prawica zwyciężyła, choć rząd jest ...lewicowy!

W **„Słowie Polskiem"** znajdujemy następujące bezwstydne — ale za to szczere — wyznanie wiary w kwestji polityki mniejszościowej:

> Nie przeczymy faktowi istnienia „mniejszości" etnicznych ani też nie zapoznajemy, że w tych masach ludowych rozwijają się separatystyczne ruchy polityczne — nurtują tendencje do stworzenia własnego państwa.
>
> Wierzymy jednak, że te ruchy i te tendencje państwo nasze zlikwiduje — nie z dnia na dzień, ani nawet z pokolenia na pokolenie — ale w ciągu kilku pokoleń — całkowicie i zupełnie, jeśli politykę swą kulturalną oprze na zasadzie, że **wszystka ludność** mieszkająca trwale w granicach państwa — będącego, jak nasze geograficzną i historyczną jednością i indywidualnością, — jest niezależnie od swego chimerycznego charakteru całością i jednością moralną i gospodarczą, jest potencjonalnie jednym narodem.

„Słowo Polskie" wychodzi z założenia, że wszystkie mniejszości narodowe w Polsce dążą do stworzenia własnego państwa. Jest to założenie oczywiście fałszywe, ale... konieczne dla uzasadnienia polityki bezwzględnie eksterminacyjnej.

O sobotniej uchwale Rady Finansowej w sprawie pożyczki zagranicznej pisze **„Kurjer Polski"**:

> Uchwała sobotnia Rady finansowej, uznająca jednomyślnie konieczność zaciągnięcia pożyczki zagranicznej za nieodzowną dla przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego Polski, jest jawną porażką tego obozu gospodarczego, który pożyczkę uważał w obecnej sytuacji za zbędną. Porażka ta jest tem dotkliwsza, że w Radzie obradowali przedstawiciele różnych kierunków politycznych i gospodarczych.

Obecnie, należy się spodziewać,

> że po takiem wyświetleniu sytuacji i po tak gruntownem jej omówieniu przez ciało tak poważne, nastąpi ostatnie sprecyzowanie warunków, nastąpi też decyzja czynników miarodajnych, tak, że jeszcze w tym „sezonie" finansowym, t. zn. przed rozpoczęciem amerykańskich bankowych feryj letnich pożyczkę winniśmy otrzymać.
>
> Oczywiście trzeba się będzie bardzo gruntownie zastanowić nad sposobem operowania uzyskanym kapitałem

(b)

Katastrofa powodzi, jakiej dzieje nie znają

Dużo się pisze o katastrofalnym wylewie Missisipi. Nazywa się go niejednokrotnie największą powodzią ostatnich czasów. Niejeden jednak z czytelników nie zdaje sobie w pośpiechu przeglądania telegramów dokładnie sprawy nietylko z tego, gdzie właściwie żywiołowy wylew Missisip się rozgrywa, ale i z olbrzymich strat, jakie już dotąd powódź wyrządziła.

Katastrofa zaczęła się w Illinois, gdzie rzeka Ohio (Okajo) wystąpiła z brzegów i w stanie Missisipi, gdzie ta bodajże najdłuższa na świecie rzeka z potężnym swym dopływem Missouri spiętrzają się u swego zlewu do niezwykle potężnych rozmiarów. Od wylewu ucierpiał nietylko wspomniany stan Missisipi, ale i stan Alkanzas, którego lądy, stojące w większej części pod wodą, tworzą olbrzymie jezioro, a raczej nawet morze. Spiętrzone fale żywiołu zalała również i stan Luizjana. Przytem pamiętać należy, że stany amerykańskie to bynajmniej nie jakieś powiaty, czy nawet województwa, ale samodzielne państwa, rozmiarami przewyższające wręcz niejedno z państw europejskich. Na tych olbrzymich, zalanych wodą przestrzeniach, przedstawiają większe miasta co najwyżej widok drobnych wysepek, zalanych zresztą także wodą, jak naprzykład wielkie Arkanzas City, w którem woda sięga blisko 10 stóp wysokości, przewyższa zatem przeciętny wzrost człowieka.

Jest to więc istotnie tak groźna powódź, że dziwić nie mogą nasuwające się reminiscencje z opisu potopu w Biblji. Nie obchodzi się przytem bez karykaturalnie groteskowych zacheceń amerykańskiej ambicji, usiłującej tu i ówdzie nawet z tak groźnego nieszczęścia czynić „rekord" światowy. Jeśli już o to idzie, to zaznaczyć jednak należy, że często powtarzające się wylewy rzek chińskich, jakoto niedawno w telegramach politycznych wspomnianej rzeki Yan-Tse-Kiang (Rzeka Niebieska) i Ho-Ang-Ho (Rzeka Żółta) pozbawiają niejednokrotnie liczne dziesiątki tysięcy życia i czynią bezdomnymi całe setki tysięcy ludzi.

Jednakże w Chinach jest to przeważnie ludność uboga, natomiast obszary Missisipi, przebiegającej tany Ameryki Północnej, posiadają niezwykle wysoko rozwinięte rolnictwo, wspaniałe plantacje długoszypułkowej bawełny, doskonale urządzone ogrody warzywne i sady. To też pod względem gospodarczym jest to katastrofa powodziowa, której dzieje ludzkie istotnie dotąd nie znały. Znawcy obliczają, że spiętrzone fale uniosły w samym tylko stanie Missisipi około 350 tysięcy beli bawełny, wartości przeszło 6-ciu miljonów dolarów, tak, iż obliczenie przypuszczalnych szkód na łączną kwotę 500 miljonów dolarów uważać możemy za mimo wszystko jeszcze niedocenioną. 90 procent ludności, dotkniętej powodzią, to prawie najdoborowsza ludność farmerska Ameryki Północnej.

Ludność ta straciła dosłownie wszystko: domy, zasiewy, inwentarz żywy, a nawet narzędzia rolnicze, któreby umożliwiły kiedyś podjęcie gospodarstwa na nowo. Nie dziw więc, że farmerzy do ostatniej chwili nie myśleli o dopuszczeniu wysadzenia dynamitem tamy poniżej Nowego Orleanu.

Nieszczęście wśród bezdomnych, cisnących się po miastach, gnieżdżących się po kolejowych wagonach rzesz potęgują liczne choroby zakaźne, jak ospa, epidemja szkarlatyny, a zwłaszcza tyfusu, a to wskutek picia nieczystej wody, unoszącej masy nieżywego bydła i zwierząt. Szczepienie ochronne odbywa się też dniem i nocą, a telegramy doniosly o prawdziwej energji i ofiarności amerykańskiego „Czerwonego Krzyża" i innych towarzystw, które pospieszyły z ratunkiem.

O przerażających masach wody daje takie wyobrażenie fakt, że wedle obliczeń fachowców, koło miasta Memphis, położonego w jednej trzeciej biegu rzeki, od miejsca, gdzie katastrofa wzięła początek przepływają na sekundę 2 miljony stanowiących najdziksze wody, czyli kilkanaście razy więcej, niż normalnie.

Cóż zatem jest przyczyną takich rozmiarów katastrofy? Otóż przedewszystkiem same rozmiary rzeki Missisipi wraz z Missouri stanowiącej najdłuższą wode płynącą na świecie. Wskutek śnieżnej zimy i ulewnych deszczów w roku bieżącym w Ameryce, dopływy wód wiosennych przyniosły ze sobą katastrofę, którą spotęgowało przeprowadzone w swoim czasie wyrównanie i wyprostowanie zakrętów rzeki Missisipi dla celów handlowych.

Gdyby olbrzymi Nowy O[illegible] nie dał się uratować pomimo zastosowania prz[illegible] powodzi na obszarach położonych poniżej tego miasta, katastrofa powodziowa przybrać musiałaby rozmiary o wiele jeszcze potworniejsze od nakreślonych powyżej, przyczem straty materjalne dojść musiałyby do oszałamiających zawrotnością cyfr.

Wiadomości z kraju

List z Jarosławia

Akcja kahalna dla biednych z okazji świąt Pesach. Walne Zebranie Tozu. — Walne Zebranie Tow. Jad- Charuzim.

Pomimo stanu bezkrólewia, panującego w kahale od czasu rezygnacji radców sjonistycznych, Przełożeństwo Kahału z okazji zbliżających się świąt Pesach, przeprowadziło akcję rozdziału mac wśród biednych miasta. Na cel powyższy zebrano od obywateli 2100 zł. Gmina rozdzieliła około 2600 klg. mac wśród 450 rodzin żydowskich. Cyfra powyższa świadczy najdobitniej o wzrastającej pauperyzacji mas żydowskich w naszem mieście, ileże z akcji powyższej korzystało przeszło 30 proc. ludności żydowskiej. Obok powyższej akcji urządziło przełożeństwo łącznie z Rabinatem kuchnię paschalną dla żołnierzy żydowskich, stacjonowanych w pułkach jarosławskich, na przeciąg świąt. Z kuchni korzystało 90 żołnierzy i 15 bezdomnych. Łączny wydatek na powyższe cele Kahału wynosi około 6500 zł. Cyfra ta świadczy wymownie, iż Przełożeństwo obecne rozumie swe zadania wobec ludności.

Wszystkie dni wolnych świąt Pesach poświęcone były walnym zgromadzeniom. 21 bm. odbyło się Walne Zgromadzenie tow. TOZ-u w Jarosławiu. Przed Walnem Zgromadzeniem wygłosił odczyt delegat lwowskiej Centrali Dr. Bikeles nt. „Hygjena u innych narodów i Żydów". Drugi odczyt, o zadaniach „Tozu" w najbliższym okresie, wygłosił delegat lwowski na Walnem Zgromadzeniu Tozu, które odbyło się w sali posiedzeń Kahału. W świetnym wywodzie sprecyzował, co właściwie ma spełnić Tow. ochrony zdrowia na ulicy żydowskiej. Głównem jego zadaniem jest szerzenie hygjeny, a nie leczenie chorych. Do zadania tego zmierza TOZ. przez poradnię przeciwgruźliczą, przeciwjagliczą, dla ciężarnych, dla matek i niemowląt, stacje mleczne, kursa instruktorskie dla młodzieży, opiekę hygjeniczną nad młodzieżą chederową i szkolną przez lekarza szkolnego.

Jak ze sprawozdania administracyjnego, przedłożonego na Walnem zgromadzeniu wynika, wydał jarosławski oddział Tozu na leki 1800 zł., na przyrządy 400 zł., na akcje sanitarne 600 zł. Na powyższe cele otrzymał subwencje od lwowskiego komitetu Tozu, od Kahału i od Zarządu miasta, a to w kwocie 3400 zł.p. Sprawozdanie administracyjne Tozu, jakoteż kasowe przyjęli zebrani do wiadomości, wyrażając zarządowi, a przedewszystkiem jego prezesowi Drowi Spatzowi gorące podziękowanie. Trzecią część członków Zarządu, która została wylosowaną, wybrano powtórnie do Zarządu, dając tem samem wyraz zaufania do obecnego zarządu.

Obok powyższego Zebrania odbyły się dwa zgromadzenia tow. Jad Charuzim. Pierwsze z nich poświęcone było kasie kredytowej dla rzemieślników i kupców przy Jad Charuzim. Kasa ta niedawno założona, liczy dotychczas 85 członków z kapitałem udziałowym 1000 zł. ponadto ma wkładki oszczędnościowe w wysokości 700 dolarów i 120 zł. Kasa funkcjonuje już od 15-go kwietnia i udziela pożyczek na weksle i skrypta dłużne, przyjmuje weksle do inkasa, winkulacje i wkładki oszczędnościowe, te ostatnie za rocznem oprocentowaniem 10 proc. przy walucie dolarowej, a 12 proc. przy złotowej; aby powiększyć zakres działalności powyższej kasy, zamierza Zarząd tow. Jad- Charuzim zaciągnąć długoterminową pożyczkę, hipotecznie zabezpieczoną na gmachu Towarzystwa wolnym od wszelkich długów. Obok tej kwestji, kwestją żywej dyskusji była kasa chorych przy Towarzystwie dla tychże członków. Sprawie tej poświęcone było drugie zgromadzenie. Przedmiotem dyskusji był wniosek przedłożony Walnemu Zebraniu w sprawie skasowania zupełnie zasiłku dziennego dla chorych członków, wzgl. zniżenia tegoż zasiłku z 5 do 3 zł. Po długiej dyskusji uchwalono pozostawić stan dotychczasowy, tz. płacić na przeciąg miesiąca w wypadku choroby członkom zasiłek dzienny w wysokości 5 zł; ileże kasa ta jest niezbędna dla rzemieślnika, istnieje przy wszystkich Stowarzyszeniach rzemieślniczych, a wysokość zasiłku nie jest tak zbyt wygórowaną, by zachęcała członków do nadużyć, mogących przyczynić się do upadku kasy. Ze sprawozdania administracyjnego przedłożonego przez długoletniego i zasłużonego prezesa Dra Rossbergera wynika, iż tow. Jad- Charuzim popiera moralnie i materjalnie wszelkie instytucje kulturalne i filantropijne, a to przez udzielanie bezpłatnie albo za półdarmo jedynej sali żydowskiej na wszelkie imprezy i zebrania różnych towarzystw. Niestety zarządy różnych instytucji nie doceniają tego i ze swojemi imprezami uciekają do innych nieżydowskich lokali. Spodziewamy się, że w przyszłości słuszne te zarzuty się nie powtórzą, ileże obowiązkiem każdego Żyda, w pierwszym rzędzie instytucyj żydowskich jest popieranie jedynego w Jarosławiu Domu żydowskiego, którego sala jest ośrodkiem zbiorowego życia żydowskiego.

I. L.

Zbrojny napad na pociąg między Radymnem a Jarosławiem

Pociąg pospieszny, zdążający z Przemyśla w kierunku Krakowa, został na przestrzeni między Radymnem a Jarosławiem zasypany gradem kul karabinowych i rewolwerowych. Szczególnie silnie ostrzeliwana była maszyna i wagon restauracyjny. Bandyci zamierzali widocznie pociąg zatrzymać, lecz dzięki przytomności maszynisty zamiary ich spełzły na niczem. Nikt z pasażerów nie został raniony. Jak stwierdzono, pociąg ostrzeliwali wiejscy parobcy, zorganizowani w bandę rozbójniczą.

MARSZAŁEK PIŁSUDSKI prowadził onegdaj w Warszawie do ołtarza ślubnego narzeczoną syna znanego pisarza, Wacława Sieroszewskiego, Władysława.

Podczas uroczystości pogrzebowych w związku ze sprowadzeniem szczątków śmiertelnych J. Słowackiego do Polski przemawiać mają jedynie dwie osoby: w Warszawie marszałek Piłsudski, a w Krakowie wiceprezes „Straży piśmiennictwa polskiego", Zenon Przesmycki (Miriam). Na kresach wschodnich grać ma „Reduta" Osterwy „Księcia Niezłomnego", na Pomorzu wystawią teatry „Księdza Marka". Ponadto przygotowywane jest tanie wydanie pism Słowackiego.

ROKOWANIA POLSKO-CZESKIE w sprawach granicznych, jakie toczyły się od 25 do 30 u. m. w Pradze czeskiej doprowadziły do wyników w kierunku kończenia prac nad wytyczeniem granic i podpisaniem operatu granicznego dla konferencji ambasadorów na wrzesień br. Nadto opracowano szereg rozdziałów statutu granicznego a w szczególności o utrzymaniu granic, wodny, o rybołóstwie i kolejowy. Przygotowano sprawę otwarcia ruchu autobusowego przez granicę do zamków orawskich i uzgodniono stanowiska obu stron w sprawach związanych z wykonaniem konwencyj turystycznych protokołu jaworzyńskiego. Wkońcu omawiano sprawę pogranicznych parków narodowych.

OTWARCIA IV. WYSTAWY LOTNICZEJ w „Lobzowiance" w Warszawie dokonał wczoraj prezydent Rzpltej, Mościcki. Wystawa zapoznaje z pracami dokonanemi w Polsce na polu lotnictwa oraz poziomem naszego przemysłu lotniczego.

GEN. ROZWADOWSKIEMU, przebywającemu w więzieniu wileńskiem na Antokolu doręczono akt oskarżenia. Akt oskarżenia zawiera zarzuty, dotyczące szeregu nadużyć popełnionych przy dostawie amunicji i karabinów maszynowych. Pozatem w akcie oskarżenia postawiony jest zarzut obrazy żołnierzy.

WALKA Z BRUDEM W WARSZAWIE. Minister Składkowski i warszawski Komisarz rządu przeprowadzają ostatnio inspekcje sanitarne w Warszawie, zwiedzając przytem najbardziej pod tym względem zaniedbane dzielnice i ulice stolicy. Jak bowiem wiadomo, stan sanitarny i higjeniczny Warszawy nie jest zbyt pomyślny. W związku z tem opracował warszawski Komisarjat rządu szereg zarządzeń i represyj pod adresem właścicieli realności, dozorców i td. Inspekcje stoją m. in. w związku z mającemi się w Warszawie odbyć zjazdami międzynarodowemi i częstemi wizytami zagranicznych gości.

POMIĘDZY BRZEŚCIEM A PIŃSKIEM toczy się spór z tego powodu, że każde z tych miast pragnęłoby mieć u siebie władze wojewódzkie. Ze sporu tego wyjdzie prawdopodobnie zwycięsko Pińsk, który podjął się dostarczyć władzom wojewódzkim bezpłatnego pomieszczenia na urzędy i pomieszkania dla urzędników. Ponadto przemawia za Pińskiem dogodniejsze położenie geograficzne.

POTWORNE MORDERSTWO STARUSZKI W W WARSZAWIE. Onegdaj dokonano w Warszawie przy ul. Podwale 11 ohydnego morderstwa na 77-letniej Walentynie Olechnowicz. Kiedy w ubiegłą niedzielę przybyli krewni w odwiedziny do staruszki, zastali ją bez znaku życia na podłodze. Pięć ciętych ran, zadanych obok porzuconą ciupagą zakopiańską świadczyło o tem, iż popełnione zostało morderstwo. Ogólny nieład w mieszkaniu i pootwierane biurka wskazywały, iż morderstwo popełniono na tle rabunkowem.

ZE SPORTU.

Przegląd krajowy i zagraniczny

Z powodu częściowej silnej niepogody nie wszystkie mistrzostwa doszły do skutku. W Łodzi mecz ŁKS—Legja warsz., w Warszawie i mecz Polonja—Turyści (Łódź), nie odbyły się, ponieważ sędziowie, pp. kpt. Bilor ze Lwowa i Rosenfeld z Bielska, uznali tereny za niezdatne do rozgrywek. W Warszawie odbyły się tylko zawody towarzyskie 70 min. i udało się Polonji odnieść nieznaczne zwycięstwo, nie mające jednak żadnego znaczenia sportowego.

Sensacją niedzielną było zwycięstwo Warty poznańskiej nad IFC Katowice. Były finalista mistrzostwa Polski przychodzi zupełnie do siebie, poprawia się z meczu na mecz i zdobywa 2 punkty na niezwyciężonych dotąd górnoślązakach. Zwycięską bramkę strzelił reprezentatywny środkowy pomocnik Warty, Kosicki, grający na środku napadu.

Warszawiankę uratował tylko jej reprezentatywny bramkarz Domański, powracający do swej dawnej świetnej formy, od zasłużonej klęski z Ruchem w Wielkich Hajdukach. Wynik bezbramkowy nierozstrzygnięty przyniósł każdej z partji po jednym punkcie w lidze, dając im przedostatnie miejsca tabeli i pozostawiając na ostatnich bezpunktowych miejscach Hasmoneę i Jutrzenkę.

Wielką sensację przyniosły zawody bokserskie w Katowicach, w których dotychczasowi mistrze Polski Wende (Mysłowice 09) wagi lekkiej, oraz Arski (Warta, Poznań) wagi półśredniej, zostali niespodziewanie pokonani przez Wochnika i Klarowicza z Król. huty. Arski został poraz pierwszy w swej pięknej karjerze bokserskiej sknockoutowany.

Sprawa rozłamu między PZPNem a Ligą krystalizuje się. Na 15 punktów postulatowych Ligi odpowiedział PZPN 10-ciu swojemi punktacjami ugodowemi. (Drukujemy je na innem miejscu w oficjalnym komunikacie PZPN-u). Walne zgrom. lwow. ZOPNu z 1 bm uchwaliło zawnioskować na nadzw. walnem zebr. PZPNu 22 bm. przeniesienie siedziby PZPNu do Warszawy, lub Lwowa. Delegaci lwowscy otrzymali wolną rękę na to walne zebranie z dyrektywą dążenia do porozumienia na podstawie uchwał katowickich. Tymczasem Liga zawiązała i na Śląsku związek okręgowy, który wybrał sobie zarząd i ma rozpocząć rozgrywki 22 bm.

Z zagranicznych wiadomości uderza zwycięstwo Sparty nad Slavią 1:0, wysokocyfrowa klęska Vienny ze Sportklubem 1:9 i klęska Ujpesti w walce z Nemzeti 1:4. We Wiedniu zwyciężyli faworyci Admira i Rapid, którzy dalej w mistrzostwie prowadzą.

Dalsze wyniki:

BERNO. Slovan (Wiedeń)— Mor. Slavia 3:3.

WIEDEŃ. Hertha—Gersthof 3:0. Mecz przerwany z powodu bójki. Cricketer—Bratislava 1:0.

GÓRNY ŚLĄSK. Naprzód (Lipiny)—IFC (Tarn. Góry) 10:1, Rozdzień (Szopienice)—Rybnik 5:1, KS06 Mysłowice—O.F.B. Gliwice 2:2, Pol. Górny Śl.—Niem. Górny Śl. 2:2. Team polski bez graczy ligowych.

KRAKÓW. Korona—Wisła rez. 1:1, Garbarnia—Pogoń 4:1, Legja—Łobzowianka 1:1.

CHRZANÓW. Olsza Kraków—Sokół 4:3.

SEKCJA TENNISOWA JUTRZENKI KRAK. zaangażowała angielskiego trenera tennisowego Murreya z Londynu.

ZMS TARNÓW obchodzi w br. uroczystość 3-letniego istnienia. Ruchliwe i żywotne to towarzystwo zasługuje na poparcie w budowie swego nowego, pięknego boiska.

TORRES I ZAFIRO, dwaj lekkoatleci indyjskiego szczepu Tarahumare w Meksyku, zwyciężyli w narodowym biegu maratońskim na przestrzeni około 142 km. w 14 godzinach. Jest to nieprawdopodobny rekord wytrzymałości płuc i serca w walce z przestrzenią i czasem.

Dyktatura footbalowa na Węgrzech

Ostatnie wysokocyfrowe klęski reprezentacji Węgier we Wiedniu i Pradze wywołały ogromne zdeprymowanie i reakcję w sferach sportowych węgierskich, a szczególnie w kierownictwie Węgierskiego Związku Fotballowego. Przypomina to nastrój i objawy po fatalnej klęsce na Olimpjadzie paryskiej w roku 1924.

Obecnie wystąpił prezydent Węg. Zw. Fotb., poseł Dehr, publicznie z oświadczeniem, w którem winę klęsk przypisuje różnym machinacjom politykomów sportowych i domaga się eliminowania wszelkiej polityki i politykomanji ze sportu. W tym celu proponuje utworzenie dyktatury fotballowej na Węgrzech, oraz dla przeprowadzenia regeneracji fotballu węgierskiego, grożąc w przypadku niezrealizowania jego projektu dymisją.

RUNIĘCIE WIEŻY RATUSZOWEJ. Onegdaj w dniu targowym, w Lubaczowie zawaliła się wieża ratuszowa. Runęły wszystkie cztery ściany zegarowe. Odpadki muru raniły kilka przechodzących osób.

KRONIKA

Wschód słońca 4 m. 04

Maj 3 Wtorek

1 Ijar 5687

Zachód słońca 19 m. 01

Ojczyzna i ludzkość

Znakomitą prelekcję paryską b. min. Al. Skrzyńskiego, której bieg myśli onegdaj krótko podaliśmy, zamieścimy w numerze jutrzejszym w obszernem streszczeniu.

Rada Partyjna Hitachdutu

Komitet rejonowy Hitachdutu dla zachodniej Małopolski i Śląska komunikuje: Dnia 8 bm. odbędzie się w Krakowie przy ul. Krakowskiej 41 (sala Ezry) zebranie Rady Partyjnej Hitachdutu dla zachodniej Małopolski i Śląska. Obrady poświęcone będą problemom i pracy kongresowej. W zjeździe będzie także uczestniczył delegat z Palestyny.

—o—

— NASTĘPNY NUMER „NOWEGO DZIENNIKA“ ukaże się mimo dzisiejszego święta państwowego — jutro rano o zwykłej porze.

—o—

— NA ZGROMADZENIU POW. KOMITETU LOPP w Krakowie odbytem dnia 29 ub. m. pod przewodnitwem radcy Polmana uchwalono program prac i budżet na r. b., oraz postanowiono zwrócić się do prezydjum misata o ułatwienie komunikacji z lotniskiem przez wykorzystanie komunikacji z Prądnikiem Czerwonym. Zebrani zainteresowali się żywo sprawą ufundowania samolotu sanitarnego, którą przedstawił kapitan Dr Michalik.

— ROZPOCZĘCIE POBORU WOJSKOWEGO. W dniu wczorajszym rozpoczął się główny pobór rocznika 1906 z miasta Krakowa. Stawało 56 poborowych, z czego zakwalifikowano do kategorji „A“ 41 poborowych, do kategorji „B“ 10 poborowych, do kat. „C“ 2 poborowych, do kat. „D“ 1 poborowego, 1 odesłano do szpitalnej ekspertyzy, 1 przyznano ulgę z art. 51 ustawy wojsk., jako osobie stanu duchownego. Komisji przewodniczył wiceprezydent Dr Schneider, z ramienia wojskowości był podpułk. Plappert Stanisław, jako referent magistratu Nowak, jako delegat Rady miejskiej Dr R. Landau, jako lekarze fungowali Eiseler i lekarz miejski Dr Stopczyński. Dziś jako w dzień święta poboru nie będzie, a dalszy ciąg jutro, 4 maja.

— Z KRAKOWSKIEGO TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO. We środę 4 bm. odbędzie się w sali Krak. Towarzystwa Lekarskiego o godzinie 8.15 wieczorem posiedzenie naukowe z następującym porządkiem dziennym: Demonstracje chorych: Z zakładu Anat. Patolog. U. J.: Dr Kieczewski, z II. kliniki wewn. U. J.: prof. Latkowski, Dr. Szczeklik, z I. kliniki wewn. U. J.: Dr Łukaszczyk. Z Odzz. VI. szpit. św. Łazarza wygłosi Dr. Slęczka odczyt p. t. „O punkcji so boccipitalnej i myelografji“.

— WIELKĄ ATRAKCJĄ WYSTAWY RADJOWEJ, ściągającej nieprzerwanie tłumy publiczności do „Domu Żołnierza Polskiego“ przy ul. Lubicz, jest m. in. koło szczęścia, w którego obrotach goście wystawy, ryzykując 1—2 złote, mogą wygrać cenne fanty ze sprzętu radjowego, jak aparaty detektorowe, kondensatory, słuchawki, baterje anodowe itd., przewyższające wartością całą sumę stawek, a ofiarowane przez następujące firmy: „Ideal Poin Bleu“, „Elektron“, „Polmet“ (słuchawki), Kluska i Ska, Kukucz, Dr. Lachsberger, „Radiola“, „Orion-Echo“, „Selectic“, „Chemotechnika“, „Radiosport“. Pol. Tow. Akumulatorów, Cymmerman itd. Funkcjonowanie tego koła szczęścia z którego dochód przeznaczony jest na fundusz wdów i sierot po dziennikarzach odbywać się będzie i w trzecim, dzisiejszym, najbardziej atrakcyjnym dniu festynu, przyczem znowu będą wylosowane cenne fanty, między innymi znaczna liczba znanych z dobroci detektywów „Rondo“, ofiarowanych przez firmę „Lux“, oraz fanty innych firm, wśród nich komplety literatury radjowej, ofiarowane przez firmy Gebethner i Wolff. Festyn nadto obfitować będzie w inne atrakcje.

NOWE PRZEPISY O RUCHU ULICZNYM. Wczoraj rano można było obserwować silny zator u wylotu ulicy Florjańskiej i Siennej. Posterunki policji wykonywali przepis magistratu, nie dozwalający przejazdu przez obie te ulice w dwu kierunkach. Oczywiście, że publiczność tłumnie obserwowała żmudną pracę policji, której nie chcieli się podporządkować automobiliści, dorożkarze i cykliści, wywołując zamieszanie w ruchu ulicznym. Około godziny 11-tej rano zdołano wreszcie przeprowadzić porządek i zmusić szoferów i dorożkarzy, by przez ulicę Florjańską jeździli tylko od bramy Florjańskiej do rynku, a nie w kierunku odwrotnym, jak również przeprowadzić, by ulicą Sienną jeżdżono tylko z Małego Rynku w kierunku Sukiennic.

— KONSUMCJA MIĘSA. Na targi od 23 do 29 ub. m. spędzono buhaji 179, wołów 62, krów 211, jałówek 85, cieląt 835, nierogacizny 1054. razem 2426 zwierząt. Płacono za jeden kg. żywej wagi: buhaje od 1.14—1.80 zł, woły od 1.18 do 1.75 zł, krowy od 92 gr do 1.75 zł, jałownik od 1.15 do 1.82 zł, cielęta od 1.21 do 1.95 zł, nierogaciznę od 2.28 do 2.65 zł, bitej wagi nierogaciznę 2.80 do 3.30 zł, Ze spędzonych na targ zwierząt sprzedano: na konsumcję miejscową 2348 sztuk, na konsumcję innych gmin kraju 67 sztuk, pozstało niesprzedanych bydła 11 sztuk. W porównaniu z poprzednim tygodniem było więcej 217 bydła, 377 cieląt i 746 świń, razem 1340 sztuk więcej. Bydło lepszej jakości. Ze spędzonej nierogacizny odesłano 130 sztuk bitych w tut. rzeźni do Wiednia. Ceny z poprzedniego tygodnia utrzymały się.

— SAMOBÓJSTWO W PRACOWNI. Wczoraj przedpołudniem zgłosił w I. komisarjacie policji Mieczysław Kądziołek, współwłaściciel pracowni jubilerskiej przy ulicy Mikołajskiej l. 11, że jego współpracownik Piotr Jarzyna popełnił samobójstwo w tejże pracowni. Bliższe szczegóły nieznane.

— POSTRZELENIE. Wczoraj przewieziono z dworca kolejowego w Krakowie do szpitala św. Łazarza na oddział chirurgiczny Marję Kubilównę, służącą, która została postrzelona w prawą nogę przez jakichś nieznanych jej osobników na drodze z Brzeszcz do Oświęcimia.

— POKĄSANY PRZEZ PSA. Lekarz dyżurny Pogotowia udzielił pierwszej pomocy Samuelowi Epsteinowi, robotnikowi, któremu bezpański pies pokąsał nogę.

— POŻAR NA STRYCHU. Dnia 1 bm. wieczorem posterunkowy zawezwał straż pożarną do realności przy pl. Wolnica l. 3, gdzie na strychu zapaliły się nagromadzone papiery i śmieci. Ogień ugasili domownicy przed przybyciem straży, szkody niema żadnej.

— WŁAMANIE DO SKŁADU OBUWIA. Herman Luftglass właściciel sklepu obuwia ul. Stradom l. 8. doniósł, że w nocy z 30 na 1 bm. włamano się do jego sklepu przez wyrwanie krat od podwórza i skradziono mu 4 par trzewików damskich wartości 1000 zł.

— KIESZONKOWCY W RESTAURACJI. Jagło Władysław zgłosił do policji, że dnia 1 maja br. skradziono mu z restauracji przy ul. Pawiej portef z dokumentami osobistymi.

— CZYJA TORBA? Dorożkarz Pieczonka Jan, zamieszkały ul. Grzegórzecka l. 198, złożył na VI Komisarjacie PP. na dworcu osobowym walizkę skórzaną zawierającą przybory monterskie, którato walizkę pozostawiono w jego dorożce.

—o—

ZMARLI:

Izrael Mojżesz Grossmann l. 15, Males Lapides l. 30 (Działoszyce). Markus Neumünz l. 28, Julja Bemowa l. 62, Maurycy Fragner l. 47.

RZECZY CIEKAWE.

Ida Rubinstein i D'Annunzio

We włoskiem piśmie „Nuova Antuologia“ zamieszcza znakomita artystka Ida Rubinstein artykuł, zawierający wspomnienia o D'Annunziu. D'Annunzio poznał Idę w Paryżu, wtenczas kiedy Ida należała do baletu Diaghilewa. W tancerce wyczuł poeta późniejszą artystkę i napisał dla niej „Św. Sebastjana“ i wesołą „Pizanellę“ a więc dwie role, w których Ida Rubinstein spełniła wszelkie życzenia poety. Nastąpiła potem wojna światowa, która położyła koniec dalszym planom literackim D'Annunzia, ale gdy po swoim upadku z aeroplanu D'Annunzio leżał chory we Fiumie, zwrócił się do Idy Rubinstein z prośbą o nawiązanie kontaktu i o podanie rad i wskazówek w sprawie nowej sztuki, którą zamierzał dla niej napisać.

„Jestem zdania, — pisał D'Annunzio do artystki — że po wojnie trzeba będzie unikać wszystkiego, co może wojnę przypomnieć. Ludzie jedno tylko będą mieli życzenie, by wyłączyć ze sztuki czerwień krwi i jedną tylko będą mieli tęsknotę, by na skrzydłach czystej fantazji unieść się ponad materjalne rzeczy. Ja mam dziwną ochotę tworzyć teraz dzieła czystej sztuki, dzieła prawdziwie ludzkiej piękności. Muzyka! muzyka! Właśnie teraz napisałem zdanie: Ze starego rozpadającego się świata wyłania się młoda muzyka“.

Jazz-bandowy kartel

Amerykanie doszli do wniosku, że jazz-band jest tak samo intratnem przedsiębiorstwem, jak każdy inny business, wobec czego Rogier, Wolf Kahn, 19-o letni syn słynnego bankiera nowojorskiego, Otto Kahna, założył potężne konsorcjum celem racjonalnej eksploatacji 30 orkiestr tego rodzaju. Zawarł on już umowy z całym szeregiem hoteli międzynarodowych na gościnne występy skartelowanych przez niego kapeli i jest pewien sukcesów, w każdym razie, finansowych. Wydatki bowiem tego jazz-bandowego trustu wynosić będą rocznie 2.300.000 dolarów, zyski zaś, wynikające z kontraktów, przewyższają dwukrotnie tę sumę.

Z GIEŁDY

Giełda krakowska.

Kraków, 2. 5. Akcje zwyżkowo. Dolar utrzymany.

Akcje: Przemysłowy 0.26, Ziemski Kredytowy 0.04, Tohan 0.72, 0.74, Pharma 0.60, Zieleniewski 24.60, 25, 24.40, Trzebinia 0.69, Pocisk 3.20, Parowozy 0.91, 0.92, Siersza 5.80—5.90, Strug 0.35, 0.40, Niemojowski 0.63, Azot 1.40—1.50, Elektryczność 47.25—47.50, Krakus 0.38, 0.39, Chodorów 140—152, Chybie 7.05, 15.75.

Zebranie efektów wykazało tendencję mocną, jedynie dla papierów ciężkich. Znaczych obrotów dokonano Zieleniewskim i Chybiem po kursach. Z innych papierów Tohan, Siersza górnicza, Elektrownia, Piasecki a w szczególności Chodorów zwyżkowo, reszta na ogół utrzymana. Zainteresowanie silne utrzymało się aż do końca zebrania, przyczem nastrój panował zmienny, pod koniec przeważała tendencja mocna. Transakcje liczniejsze.

Z niekotowanych papierów zwyżkowo Jaworzno 24—23.70—24, Nobel 6.10—6.20, Gazy wschodnie 33.40, przy silnem zainteresowanin i dużych obrotach. Z innych Cegielski 48, Nafta Polska 0.52—0.53, Nafta Krosno 15, Lokomotywy 2.20, Gazy zachodnie 1.75—1.80, Ćmielów 0.38, Tepege 0.32—0.35 i poż. konwersyjna 0.69. Bank Polski 158.50—160 bez transakcji. Po zamknięciu zebrania Jaworzno w dalszym ciągu zwyżkowało w płaceniu 24.50, bez transakcji.

Na rynku walutowym sytuacja bez zmiany. Zainteresowanie silniejsze przy wystarczającej ilości otwaru. Obroty większe, nastrój spokojny. W Krakowie gotówka 8.92 i pół do 8.93, czeki bankowo 8.94 i pół do 8.95. Warszawa gotówka 8.92 1/4—8.92 3/4. czeki 8.94. Lwów gotówka 8.92 i pół do 8.93, czeki 8.94 i pół do 8.95, Katowice gotówka 8.92 i pół do 8.93 1/4, czeki 8.94 i pół. Bank Polski płacił w dalszym ciągu za gotówkę 8.89, za czeki 8.91.

Giełda poznańska

Poznań, dnia 2 b. m. (PAT) Żyto 49.50—50.—— Pszenica 56.——58.— — Jęczmień 38.——40.— — Jęczmień browarniany —.——.— — Owies 40.50—41.50 — Mąka żytnia 70% 71.— —.— — Mąka żytnia 65% 72.50 —.— — Mąka pszenna 65% 81.——84.— — Ospa pszenna 32.50——.— — ospa żytnia 34.——35.— — ziemniaki stołowe 9.50 10.50— ziemniaki gorzelniane 8.—,——— goreczyca —.00——.— Rzepka —.00— — .00 — Groch Wiktorja 75.——85.00 tendencja stała

Dalsze notowania giełdowe na str. 0-tej.

Prawo małżeńskie w Rosji sowieckiej

Rodzina w pojmowaniu społeczeństw cywilizowanych jest podstawową komórką społeczną, stąd prawo małżeńskie jest najdonioślejszą społecznie dziedziną prawa. Interesujące przeto niewątpliwie będzie poznanie zasad, na jakich oparta jest instytucja małśeńska w Rosji, to jest w państwie o zasadniczo odmiennym od ogółu państw współczesnym ustroju.

Państwo rosyjskie, które w XX-tym stuleciu przeszło przez najbardziej wstrząsające i radykalne przewroty polityczno społeczne, również i w dziedzinie parawa małżeńskiego przeszło jakoby rewolucję ,od carskiego prawa wyznaniowego poczynając do radykalniejszej formy ślubów cywilnych. Prawo to, wydzielone zresztą z kodeksu cywilnego, opiera się na proklamowanej w konstytucji sowieckiej z 10 lipca 1918 roku zasadzie zupełnego równouprawnienia płci.

Przechodząc do analizy przepisów sowieckich o małżeństwie rozpoczniemy rozważanie nasze, chronologicznie poczynając, od zaręczyn i zapowiedzi. Otóż sowieckie prawo małżeńskie zaręczyn i zapowiedzi nie zna, czyli praktycznie rzecz biorąc — w Rosji dwie osoby zawarłszy zrana znajomość, mogą popołudniu zgłosić się do urzędu stanu cywilnego i tu sporządzić akt zawarcia małżeństwa, przyczem winny one złożyć deklaracje, iż żadnych przeszkód do zawarciaJ takowego niema. Prawo sowieckie żąda, by akt małżeństwa sporządził przewodniczący „Oddziału wpisu osobowego“ wobec sekretarza, a zatem obecność świadków nie jest wymagana. Jedynie ten akt cywilny ma znaczenie, gdyż małżeństwo w formie religijnej zawarte nie pociąga za sobą w Rosji sowieckiej żadnych skutków prawnych. Tu tkwi zasadnicza różnica między prawem Rosji sowieckiej z jednej, a Rosji carskiej, Serbji, Grecji, Turcji, Szkocji i Persji z drugiej strony. Kraje bowie ostantio wyliczone nie znają ślubów cywilnych, jak również nie zna ich i prawodawstwo polskie, oprócz byłej dzielnicy pruskiej i skrawków polskiego terytorjum, należących dawniej do państwa węgierskiego. Natomiast kraje: Belgja, Szwajcarja, Niemcy, Holandja, Węgry, Włochy i większość republiki Południowej Ameryki uznają za ważny ślub cywilny. Przechodząc do rozważenia szczegółów odnośnych przepisów prawa sowieckiego metodą porównawczą — zauwayżmy co następuje:

Między prawem niemieckiem a sowieckiem jest ta formalna różnica, iż w Niemczech małżeństwo jest zawarte z chwilą oświadczenia woli narzeczonego przed urzędnikiem stanu cywilnego, natomiast w Rosji dopiero wpis do księgi ma znaczenie prawotwórcze.

Jeśli chodzi o przeszkody do zawarcia małżeństwa, które naprzykład w naszem prawie unormowane są bardzo szczegółowo, to prawo sowieckie zna ich niewiele, a mianowicie: pierwsza dotyczy wieku, to znaczy kobieta musi mieć conajmniej lat 16, mężczyzna zaś lat 18, następnie — musi istnieć zgoda stron na zawarcie związku małżeńskiego, wreszcie przeszkodę stanowi istniejący już związek małżeński jednej ze stron. Co do tej ostatniej przeszkody, to zauważyć się jednak godzi, iż kodeks karny sowiecki nie zna przestępstwa dwużeństwa.

W konsekwencji cywilnej formy małżeństwa prawo sowieckie nie zna przeszkody pokrewieństwa ani duchownego ani cywilnego. Jedynie w związek małżeński w Rosji wstąpić nie mogą ze względu na pokrewieństwo: ojciec ze swą córką, matka z synem oraz brat (rodzony, lub przyrodni) z siostrą. Charakterystyczne jest, iż prawo sowieckie nie zna przeszkody powodu błędu co do osoby, a więc jeśli np. Adam żeni się omyłkowo z Ewą, która jest siostrą Heleny uderzająco do niej podobną, to małżeństwo mimo to jest ważne. Przeszkodę tę zna oczywiście prawo wszystkich dzielnic Polski.

Przyczyn nieważności związku małżeńskiego prawo sowieckie zna też niewiele; są niemi: brak ustawowego wieku, choroba umysłowa, bigamja, i brak zgody. Orzecznictwo w sprawach o nieważności małżeństwa jak i we wszelkich innych sprawach małżeńskich należy do kompetencji sądów ogólnych. Rozwiązanie małżeństwa za życia małżonków następuje przez rozwód. Rzecz charakterystyczna, iż rozwód uzależniony jest tylko od woli stron. Prawo sowieckie bowiem żadnych przyczyn rozwodu nie podaje, czyli praktycznie rzecz biorąc, rozwód jest w Rosji zawsze możliwy za zgodą stron. Różnica między rozwodem a separacją w prawie sowieckiem nie istnieje.

Jeżeli chodzi o stanowisko prawne małżonków w czasie trwania ich związku, to zarówno kobieta jak i mężczyzna są w prawach swych zupełnie zrównani.

Nazwisko noszą wspólne, jednak mąż przyjąć może nazwisko żony lub też mogą nosić oboje oby dwa swe naziwska. Zamieszkanie męża nie wiąże żony, co postanawia prawo sowieckie w art. 101 natomiast według prawa szwajcarskiego oraz ustaw obowiązujących w Polsce zamieszkanie męża rozstrzyga o zamieszkaniu żony. Co do ponoszenia kosztów utrzymania, to obowiązki stron w małżeństwie są wzajemne. Z powyższych naszych rozważań wynika, iż równouprawnienie płci w małżeństwie przeprowadzone jest konsekwentnie, natomiast słabą stroną sowieckiego prawa jest przedewszystkiem brak postanowień o zaręczynach, gdyż dzięki temu niedopuszczalna jest w Rosji akcja o odszkodowanie z powodu niesłusznego zerwania zaręczyn, dalej wielkie pole do nadużyć daje prawo rozwodowe, nie zawierające ustawowych przyczyn, uprawniających do żądania przecięcia węzła małżeńskiego.

Tak w zarysie przedstawia się prawo małżeńskie w Rosji sowieckiej.

Z obrad kahału krakowskiego

Kraków, 3 maja (t) Wczorajsze posiedzenie kahału krakowskiego rozpoczęło się referatem nadradcy budownictwa miejskiego p. Kleczka w sprawie regulacji ulicy Jerozolimskiej, wiodące na nowy cmentarz żydowski. Na pokrycie związanych z robotami ziemnemi kosztów przeznaczył Magistrat krakowski kwotę zł. 5 tysięcy. W ogólnej sumie kosztorysu w wysokości około 40 tysięcy złotych, partycypować ma Magistrat kwotą zł. 20 tysięcy. Na wniosek radcy inż. Weinbergera, wypowiadającego się przeciw konkursowi na roboty ziemne około regulacji ul. Jerozolimskiej, postanawia Rada przekazać wykonanie robót komisji cmentarnej. Na interpelację posła Stempla w sprawie zwrócenia się do podgórskiej gminy żydowskiej o partycypowanie w kosztach związanych z adaptacją ulicy prowadzącej na cmentarz, wyjaśnia prezes dr Landau, iż pertraktacje już wdrożone i doprowadzą one do pokrycia przez podgórską gminę żydowską zapewne jednej trzeciej wspomnianych kosztów.

Przed przystąpieniem do drugiego punktu porządku obrad, tj. do sprawy szpitala żydowskiego w Krakowie, stawia r. dr. Oberlaender wniosek o oficjalny udział Rady w uroczystościach związanych z przeniesieniem zwłok Juljusza Słowackiego, o nabożeństwo uroczyste w Templu, oraz o przeznaczenie po 100 zł. na bibljotekę U. J., Talmud-Torę i Towarzystwo żydowskich uczniów szkół średnich, a to zamiast wieńca na trumnę Słowackiego. Wniosek ten przyjęła Rada jednogłośnie.

Z kolei referuje sprawę szpitala żydowskiego dyrektor dr J. Landau, który wypowiada się za zniesieniem separatek, podwyższeniem opłat szpitalnych i zakupnem gruntów, któreby umożliwiły przyszłą rozbudowę szpitala. Wywody dr Landaua popiera: radca dr Weinsberg, który wypowiada się conajwyżej za wprowadzeniem separatek dla chorych t. zw. przykrych.

Wniosek radcy Izydora Landaua w sprawie rozszerzenia wzgl. przeniesienia części oddziału laryngologicznego natrafia narazie na trudności techniczne. Drugi wniosek r. I. Landaua w sprawie zwrócenia się do Kasy chorych o podwyższenie jej opłat za swoich chorych w szpitalu żydowskim oraz o zwrócenie się do miarodajnych czynników o ewentualne zwolnienie pracowników szpitala od ubezpieczenia w Kasie chorych, Rada wyznaniowa uchwala. — Uchwala ona również podwyższenie opłat szpitalnych ze złotych 4 na 5 (kl. III) i z 6 na 7 (kl. II.) dla chorych krakowskich i z 6 na 7, oraz z 8 na 9 zł. dla chorych obcych.

Z RUCHU LITERACKIEGO ZAGRANICA.

S. H. S.

Dziwne, ale prawdziwe. — Eklektyzm kultury. — Powieść, liryka i dramat. — Czasopisma literackie. — Jugosłowiańska leksykografja. — Propaganda zagraniczna. — Kongres geografów. — Przewodniki informacyjne.

Tak to się już jakoś składa, że w obecnej Polsce stosunkowo bardzo mało uwagi poświęca się pracy umysłowej, szczególnie narodów — słowiańskich, o których słyszy się u nas jedynie z okazji politycznych sensacyj, czy dyplomatycznych pociągnięć. Los taki dzieli i dźwigające się teraz życie kulturalne Jugosławji. Literatura tego kraju jest jednak o tyle ciekawą, że we wszystkich dziedzinach odznacza sie oczywiście świeżością i krzepką dążnością do rozrostu i coraz większej chłonności.

Nie wykracza ona wprawdzie jeszcze poza szeroki eklektyzm, ale z chaosu wyłaniają sie już wciąż bardziej swojskie i wyraziste kontury. Szczególnie w zakresie literatnry pięknej. Coraz bujniej kiełkująca proza jugosłowiańska poszczycić może się nowymi plonami. Są niemi zbiory nowel M. Nastasijevića („Z krainy mroku“) i B. Cosića („Egipcjanka“). Oba tomiki, jakie ukazały się w belgradzkiej „Moderna biblioteka“ Cvijanovića, wyszły z pod piór najlepszych młodych prozaików serbskich. Szczególnie Nastasijević, przypominający nam czasem Orkana, umie niezawodzącą go nigdy precyzją i językowem bogactwem potęgować lapidarność i jędrność ludowej mowy do granic najwyższyoh możliwości. „Iz tamnog vilajeta“ („Z krainy mroku“), to nawpół legendarne i skromnie proste, lekko tylko lokalizowane kroniki z życia najuboższych górali. Zwartością i pasją słowa odznaczają się także hoffmannowsko niesamowite nowele Cosića „Egipcjanka“.

Z ostatnio w Jugosławji wydanych powieści na wzmiankę zasługują nadto: „Chłopak z Une“, pierwsza część zapowiedzianej trylogji „Dusze bałkańskie“ V. Jankovića, dalej przygotowywane przez „Srbska Knijż. Zadruga“ tomiki G. Bożovića „Opowieści“ i przedwcześnie zmarłej A. Lazarević „Osada górska“. Starsi pisarze serbo-kroaccy ukazują się teraz nakładem G. Kohna w Belgradzie w cykln „Skolski pisci“ („Pisarze szkolni“).

Słabiej przedstawia się teraz dorobek liryków jugosłowiańskich, odznaczających się wprawdzie subtelnością i niezbląkowaniem, lecz niepotrzebnie naśladujących nieraz już nietylko parnasistów i symbolistów francuskich, ale już i ekspresjonistów i „surrealistów“. W tym kierunku do zanotowania dziś mamy jedynie nieduży zbiorek Mirkovića „Zorza duszy“. W wierszach tych poeta niepotrzebnie zbyt filozofuje, zamiast większą zwrócić uwagę na żywioł muzyczności i psychicznego pejzażu, w czem wykazuje talent, oraz na plastykę wyrazu, w czem często zawodzi.

Ładnie dość rozwija się dramat, na który Jugosłowianie coraz większą zwracają uwagę. Przedewszystkiem więc grywany chętnie i zagranicą M. Begović przygotowuje dla jednego z teatrów nowojorskich komedję p. t. „Yacht amerykański“. J. Kulundzić zapowiada między innemi sztukę p. t. „Oblicze“ i dramat o Mojżeszu. Mimo to subwencje rządowe dla teatrów jugosłowiańskich wynosić muszą rocznie około 20-tu miljonów dynarów.

Lepiej już może prosperują jugosłowiańskie czasopisma literackie, odzwierciedlające zwłaszcza rodzimą produkcję. Pomost między starszem i młodem pokoleniem literackiem stanowi „Srpski Knijż. Glasnik“, z umiarem redagowany przez S. Petrovića, Belgradzkie „Misao“, będące jakiś czas w ręku skrajnych modernistów, rozwija się pomyślnie pod kierunkiem S. Pandurovića. W Białogrodzie ukazują się także literackie „magazyny“, pisma teatralne i szereg naukowych publikacyj Akademji Umiejętności (zwłaszcza „Glac“). W Zagrzebiu wychodzą między innemi „Vijenac“ ((literatura) i „Nova Evropa“ (sprawy kultury i polityki), w Lublanie „Zwon“ i „Krytyka“, nadto także na prowincji kilka pism naukowych, fachowych, politycznych, no i dużo beletrystycznych i włościańskich kalendarzy.

Serbo-kroacko-słoweńska encyklopedja narodowa prof. Stanojevića postępuje dość szybko naprzód, nieco powolniej I. Cankara „Slovenski Bijogr. Leksikon“. Także poważniejszy ruch naukowy rozwija się jak może. W kwietniu obradować ma w Belgradzie Kongres geografów jugosłowiańskich, mających się tym razem zająć sprawą geografji w szkole.

Jugosłowianie niejedno także tłumaczą (zwłaszcza z rosyjskiego i czeskiego) i są też nieraz przedmiotem rozpraw i prac zagranicą. O ich literaturze i sztuce czytujemy często nietylko w prasie czeskiej (zwłaszcza „Slovansky Prehled“ i „Prager Presse“), ale nieraz i we francuskiej („Mercure de France“). Niedawno ukazało się też dziełko informacyjne A. Mousseta („Le Royaume des Serbes“) w nowem wydaniu Rossarda. Wreszcie w niemieckiej „Antologji europejskiej liryki“ J. Kalmera czytamy przekłady utworów 10-ciu poetów jugosłowiańskich.

O obecnym ruchu wydawniczym Jugosławji (także Akademji Nauk w Belgradzie i Zagrzebiu) pouczają przewodniki księgarskie G. Kohna w Belgradzie i M. Breyera w Zagrzebiu („Slavica“). L. F.

Giełda

Dalsze notowania ze strony 9-tej.

Giełda warszawska

Warszawa 2 bm. (PAT.) **Giełda waluty.**
Dolary 8·92, sprz. 8·94 kup. 8·90.
Holandja 358·—, sprz. 358·09, kup. 357·10.
Belgja 124·40, 124·71. 124·09.
Londyn 43·45 sprz. 43·56, kup. 43·34
N. Jork 8·93. sprz. 8·95 kup. 8·91.
Paryż 35·04. sprz. 35·13. kup. 34 95
Praga 26·50 sprz. 26·56 kup. 26·44.
Szwajcarja 172 07. sprz. 172 51 kup. 171 64
Włochy 46·—. 46·12, 45 88.
Wiedeń 125·96. kup. 126·17 sprz. 125·65

Papiery procentowe: Pożyczka kolejowa 103—102 i pół, 5 proc. pożyczka konwersyjna 67.75—67.50, premjówka dolarowa 51.50. Tendencja utrzymana tylko Włochy słabe.

Warszawa, 2. 5 PAT. Bank dyskont. 132, Bank handl. warsz. 9.50, 9.15, 9.20, Bank zachodni 5.20, 5.17, 5.30, Bank Polski 160, 158, 160, Zjedn. Ziem. pol. 4.25, 4.40, Bank Zw. Sp. Zarobk 91, 100. Kijewski 93.50, Elektrownia Dąbrowa 82, Pol. Tow. Elektr. 0.25, Siła i światło 120, Czersk 1, 1.10, 1.02, Częstocice 4, 4.10, 4.05, Gosławice 85, Michałów 8.67, Wysoka 7.35, Cukier 5.95, 5.80, 6, Lazy 0.44, 0.47, Brown Boveri 3.50, Węgiel 112, 118, Nobel 6, 5.80, 6.20, Cegielski 46, 48, Fitzner 7.25, 7.60, Lilpop 28.75, 21, Modrzejów 11.40. 12. Ostrowiec 87, Parowozy 0.92, 0.89. 0.90, Pocisk 3.70. 3.60. Ortwein 0.68, Rudzki 2.35. 2.75. 2.70. Zieleniewski 25, 24.50, Starachowice 5, 5.35, 5.33. Żyrardów 22, 23, Zawiercie 43, 42, 43. Borkowscy 4.05, 4.15, Haberbusch 170, Żegluga 0.41, 0.42.

Giełda wiedeńska

Wiedeń d. 2 b. m. (P. A. T.). **Dewizy.** Amsterdam 283·62. Belgrad 12·44 Berlin 168·— Bruksela 98·56. Budapeszt 123·60 Kopenhaga 189·20. Londyn 34·43. Madryt 125·55. Medjolan 36·33. Nowy Jork 705·65. Oslo 185·50, Paryż 27·77 Praga 20·98, Sofja 5·10, Sztokholm 189·35. Warszawa 79·23—79·73 Zurych 136·—, Amerykańskie 705·50. niemieckie 167·80 angieskie 34·37. polskie —·— —·—. szwajcarskie 136·10 czeskie 20·96, Węgierskie 123·60—.

Akcje: Zieleniewski 19·—. Silesja —·—. Fanto 11·50, Gal. karpaty 88.10, Galicja 145·. Siersza 4·98, Bank małopolski —·—. Bank Hip. —·— Tepege. ——

Giełda zurychska

Zurych, 2. 5 PAT. Paryż 20.37, Londyn 25.25 5/8, Nowy Jork 5 19 7/8, Belgja 72.28 3/4, Włochy 27.12 i pół, Hiszpanja 92.15, Holandja 208, Berlin 123.21 1/4, Wiedeń 73.17 i pół, Sztokholm 138.08 3/4, Oslo 134.60, Kopenhaga 138.65, Sofja 3.75, Praga 15.40, Warszawa 58.12, Budapeszt 90.60, Białogród 9 13, Ateny 6.91 1/4, Konstantynopol 2.67, Bukareszt 3.33, Helsingfors 13.12 i pół, Buenos Aires 220.25. Tendencja spokojna.

Giełda nowojorska

Nowy Jork, 2. 5 (AW). Warszawa 11.40, Londyn 485 3/4, Paryż 391 3/4, Wiedeń 14.07, Praga 296 1/4, Włochy 528 i pół, Belgja 13.90 i pół, Budapeszt 17.43, Szwajcarja 19.23 i pół, Helsingfors 252 i pół, Sofja 0.74, Holandja 40.01 i pół, Oslo 25.88, Kopenhaga 26.67 i pół, Sztokholm 26.75. Hiszpanja 17.63 i pół, Tokio 47.93, Rio de Janeiro 11.25, Bukareszt 63 i pół, Berlin 23.70 1/4 Montreal 100.13.

—o—

PRZYWÓZ TOWARÓW Z TURCJI. Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie zawiadamia, iż wyznaczony został kontyngent specjalny dla Turcji na rodzynki, koryntki, figi i orzechy. Podania wnosić można do biura Izby do dnia 6 bm.

Rezolucja Rady finansowej w sprawie pożyczki

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 2. 5. Sin. Po wysłuchaniu referatu ministra skarbu w sprawie rokowań o pożyczkę zagraniczną oraz o rządowym planie stabilizacyjnym, rada finansowa powzięła jednomyślnie następującą rezolucję:

Rada finansowa uznaje za konieczną ustawową stabilizację złotego na poziomie zbliżonym do obecnego, a to z zamierzoną pożyczką zagraniczną. Nawiązanie stałego kontaktu z kapitałem zagranicznym, który będzie niewątpliwie konsekwencją pożyczki stabilizacyjnej umożliwi szybszy rozwój ekonomiczny Polski, oraz ugruntuje osiągnięte w ostatnich czasach pomyślne wyniki finansowe.

Nowy Orlean uratowany?

Nowy Jork. 2. 5. PAT. Wysadzenie tamy koło Poydiras miało o wiele lepsze repultaty, niż ta początkowo przypuszczano. Masy przelewającej się wody porwały za sobą wielką część tamy, na skutek czego główny prąd rzeki doznał odciążenia. Poziom wody obniżył się. Zdaniem rzeczoznawców Nowy Orlean może być uważany za uratowany, natomiast nowe niebezpieczeństwo grozi w pobliżu Luisanny i Arkanzas, ponieważ kilka dopływów Missisipi wezbrało i zalewa znaczne przestrzenie. W ostatnich 48 godzinach w okolicy Bidalja zalanych zostało 2000 km. kwadr.

Katastrofalny wybuch w kopalni

91 górników zasypanych.

Nowy Jork. 2. 5. PAT. W kopalni Everettsville w zachodniej Wirginji wydarzyła się w sobotę późnym wieczorem straszna eksplozja, skutkiem której zasypanych zostało 91 górników. Dotychczas zdołano wydobyć 11 trupów. Obecnie odbywa się akcja ratunkowa, celem dotarcia do reszty zasypanych 80 górników. Jak przypuszczają, wszyscy oni zostali uduszeni gazami.

* * *

Nowy Jork. 2. 5. PAT. Z powodu rozszerzania się pożaru w kopalni Everetstville musiano narazie przerwać akcję ratunkową, celem uratowania zasypanych górników.

Odznaczenia z okazji 3. maja

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa. 2. 5. Sin. Krzyż komandorski orderu Odrodzenia Polski dostali m. in. dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej prof. Fryderyk Pappe, Jan Piłsudski, brat marszałka Piłsudskiego w Wilnie, Stanisław Przybyszewski i inni. Krzyż oficerski orderu Odrodzenia Polski otrzymali m. in. Adam Didur, Grzegorz Fitelberg, Paweł Kochański, Urszula Ledochowska, przełożona zakładu Urszulanek w Krakowie, Roman Maysel, burmistrz Oświęcimia, Stefan Szyller, znany architekt za twórczość na polu architektury. Wincenty Wodzinowski, prezes Związku artystów plastyków w Krakowie. Krzyż kawalerski orderu Odrodzenia Polski otrzymali m. in.: Marja Błotnicka z Krakowa, za zasługi na polu społecznem, żona ministra robót publicznych.

Turniej szachowy w Łodz

Wyniki niedzielne

We wczorajszym dniu turnieju szachowego o mistrzostwo Polski były następujące wyniki: Blass grał bardzo dobrze z Rubinsteinem i partję remisował. Friedman (Lwów) wygrał w ładnej grze z Drem Kohnem. Dr Tartakower wygrał z Kremerem, Partje Chwojnik—Regedziński, Frydman (Warszawa) — Makarczyk i Kleczyński—Kolski zakończyły się remis. Partja Hirschbein—Łowcki przerwana.

Dwie rodziny żydowskie ofiarą eksplozji

Chicago, 2 5, ŻAT. Wskutek straszliwej eksplozji, jaka miała miejsce w Chicago wybuchł wielki pożar, który zniszczył 4 budynki. W płomieniach zginęło 8 osób, w tem 2 rodziny żydowskie: Barnet Lewi z 2 synami i Harry Sokolski z żoną, synem i córką. Tragiczna śmierć dwóch rodzin żydowskich wywołała przygnębiające wrażenie wśród ludności żydowskiej w Chicago.

Aktor żydowski w Kownie aresztowany

pod zarzutem komunizmu

Kowno, 2 5. ŻAT. Został tu aresztowany jeden z najzdolniejszych artystów żydowskiego Teatru społecznego p. Kremer. Jest on oskarżony o komunizm, jakkolwiek wszyscy wiedzą, że Kremer nigdy polityką się nie zajmował.

DROBNE OGŁOSZENIA

POSZUKUJĘ lekcji ewent. guwernerki na wyjazd w góry. Zgłoszenia pod „Absolwent filozofji“ do Adm. „N. Dziennika“.

WSTĄPIĘ do apteki jako asystent. Zgłoszenia pod „Student uniwersytetu“ do Adm. „N. Dziennika“.

PANIENKI dochodzącej tylko z najlepszemi poleceniami poszukuję do 2 dzieci. Zgłoszenia osobiste między godz. 2—3 po południu: Morgenstern, Kraków-Podgórze, ul. Przy Moście 1, II. piętro na prawo.

CHOLEWKARZY do wyrobów obuwia dziecięcego poszukują: Goldschmied i Schanzer, mechaniczna fabryka obuwia, Kraków XXII, Targowa 1.

PRZYJMĘ posadę guwernantki lub wychowawczyni do dziewczynki (chłopczyka) kilkuletniej (go), od zaraz lub na wakacje, w domu żyd., w obcem mieście, a najchętniej na prowincji. Wiadomość pod „Guwernantka“ do Adm. „N. Dziennika“.

STARSZA DAMA poszukuje inteligentnej gospodyni (Żyd.), z szycem lub haftem: Julja Zakuła, Dunajewskiego 6, II. piętro, od godz. 10—11.

ODDRÓŻUJĄCY z branży papierowej, pierwszorzędna siła, solidny, na stałe potrzebny zaraz. Zgłoszenia osobiste: Hurtownia, Henryk Klein, Lubicz 3, I. piętro.

POSZUKUJE SIĘ samodzielnego zdolnego buchaltera ze znajomością korespondencji polsko-niemieckiej. Zgłoszenia z podaniem warunków pod „Hurtownia natychmiast“ do Adm. „N. Dziennika“.

PANIENKA potrzebna do sklepu farb Bauma, Kraków, Mały Rynek.

KUPUJĘ garderobę męską używaną, zawiadomienie pocztówką, lub ustnie. Selunaus, Kraków, Szeroka 22.

SZKŁO okienne poleca, oraz wykonuje roboty szklarskie, jak i oprawę obrazów: S. Finkelstein, ul. św. Krzyża 3.

DYWANY, linoleum, ceraty, narzuty, kapy, portjery, drelichy na story, markizy, chodniki kokosowe dla pensjonatów: Halpern, Kraków, Poselska 18.

DOBRZE wynagrodzę, kto mi dopomoże lub wskaże poważniejsze zastępstwo na Kraków lub Województwo. Posiadam kapitał 2.500 dolarów. Zgłoszenia pod „Młody człowiek“ do Adm. „N. Dziennika“.

2.000—5.000 DOLARÓW wypożyczę właścicielom realności. Zgłoszenia pod „Hipoteka“ do Adm. „N. Dziennika“.

KRYNICA Pensjonat „Jana“ koło Nowych Łazienek już otwarty. — Zgłoszenia przyjmuje Zarząd Henryk Fischler.

DYWANY, ceraty, linoleum, chodniki, kapy na łóżka, firanki, płachty i płótna nieprzemakalne, artykuły gumowe, przybory podróżne i tapicerskie poleca najtaniej hurtownie i częściowo P. Müntz, Kraków, ul. Bożego Ciała 19. Filja: Rynek gł. 5 (róg Siennej). Dla P. T. Urzędów, hoteli i pensjonatów specjalny rabat.

FOTOGRAF (Żyd) znalazłby dobre pole do pracy przez założenie zakładu fotograficznego w Krynicy.

SKRADZIONY dnia 30 kwietnia dowód osobisty na nazwisko Jan Bojda, Aleja Skrzyneckiego 13, wystawiony w r. 1923 przez tutejszą Dyrekcję policji, unieważnia się.

MOSES ASCHER, urodzony 1900 r. w Tarnobrzegu, unieważnia dokument wojskowy, tymczasowe zaświadczenie, wydany przez P. K. U. Rzeszów.

UNIEWAŻNIAM zgubioną książkę wojskową na nazwisko Dawid Silber, ur. 1894 w Bojanowie.

UNIEWAŻNIAM zgubioną książeczkę inwalidzką na nazwisko Leib Strauss w Mielcu.

ZGUBIONĄ książeczkę wojskową na nazwisko Kornblum Jakób, unieważnia się.

Redaktor naczelny: Dr. W. Berkelhammer. — Red. odpow. Zygfryd Moses. — Nowa Drukarnia Dziennikowa. Kraków. Orzeszkowej 7.